

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และบทบาทของคำว่า “ถูก” ในภาษากฎหมายไทย

กิติมา อินทร์ทรัพย์*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*Corresponding author's email: kitima.i@ku.th

รับบทความ 10 สิงหาคม 2568; แก้ไขบทความ 3 กันยายน 2568; ตอรับ 18 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาลักษณะเด่นของภาษากฎหมายไทยผ่านการวิเคราะห์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า ถูก โดยเฉพาะโครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่มีตัวบ่งชี้ ถูก ที่ปรากฏในประมวลกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา ผลการศึกษาพบโครงสร้างประโยคกรรมวาจก [ถูก + กริยา] สูงสุด และ โครงสร้าง [ผู้ + ถูก + กริยา] รองลงมา แสดงให้เห็นว่าภาษากฎหมายใช้ประโยคกรรมวาจกเพื่อบ่งชี้ผลของการกระทำ และแจกแจงสถานะทางกฎหมายของบุคคล มากกว่าการระบุตัวผู้กระทำ ผลการศึกษาสอดคล้องให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายแต่ละประเภท และคุณลักษณะด้านความเป็นนิติวิสัย ความเป็นทางการ การแสดงอำนาจ ความแจ่มชัดและความซับซ้อน และความแม่นยำของภาษากฎหมาย ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาไทยและภาษากฎหมายไทย และการประมวลผลภาษาธรรมชาติได้

คำสำคัญ: วากยสัมพันธ์, กรรมวาจก, ถูก, ภาษากฎหมายไทย, คำพิพากษาศาลฎีกา

The Syntactic Characteristics and Functional Use of the Word *thùuk* in Thai Legal Language

*Kitima Indrambarya**

Faculty of Humanities, Kasetsart University

*Corresponding author's email: kitima.i@ku.th

Received 10 August 2025; Revised 3 September 2025; Accepted 18 September 2025

Abstract

The study aims to examine the prominent characteristics of Thai legal language through the analysis of syntactic structures of the word *thùuk*, particularly, the *thùuk* passive constructions in legal codes and Judgement of the Supreme Court. The findings reveal the passive construction [*thùuk* + *verb*] as the most prevalent, followed by the nominalized construction [*phuû-* + *thùuk* + *verb*]. The results show that the legal language makes use of passive constructions to emphasize the results of the action and specify the legal status of individuals, rather than identifying the agent who instigates the action. The findings not only reflect the distinctive characteristics of each type of legal language but also reveal that legal language possesses the qualities of objectivity, formality, authority, clarity and complexity as well as precision. The research could contribute to Thai language and Thai legal language teaching as well as the applications in natural language processing.

Keywords: syntax, passive, the word ‘*thùuk*’, Thai legal language, Supreme Court Judgement

บทนำ

ภาษากฎหมายเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากลักษณะภาษาที่ใช้ทั่วไปและทำเนียบภาษาอื่น ๆ ในภาษาไทย กล่าวคือ มีลักษณะโครงสร้างภาษาที่มีความซับซ้อน (พิมพ์ จิตตประสาธศิลป์, 2548; สุธาสนี ปิยพสุนทรา, 2556) ใช้ศัพท์เฉพาะวงการ (กฤติกา ผลเกิด, 2546; ดุลยการณ์ กรณต์แสง, 2537) มีความเป็นวัตรวีสัย (สุกัญญา สุวิทย์รัตน์, 2553; นัทธชนัน นาถประทาน, 2555) มีความเป็นทางการ (กฤติกา ผลเกิด, 2546; สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ, 2558) มีความแจ่มชัด (Haigh, 2009; สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ, 2558) มีความถูกต้องแม่นยำ (Rungrojsuwan, 2015; Haigh, 2009) และมีการแสดงอำนาจ (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2557) โครงสร้างหนึ่งที่น่าสนใจและพบบ่อยในวัตรวีสัยคือ โครงสร้างประโยคกรรมวาจก

ประโยคกรรมวาจกเป็นโครงสร้างประโยคความซ้อนที่มีประธานเป็นผู้รับการกระทำ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2554, น. 287, 305) ระบุคุณสมบัติของประโยคกรรมวาจกในภาษาไทยไว้ว่า คำกริยาของประโยคกรรมวาจกแปลงมาจากกริยากรรม และประธานของประโยคกรรมวาจกเป็นกรรมตรงของประโยคกรรมวาจกที่คู่กัน ส่วนประธานของประโยคกรรมวาจกอาจปรากฏหรือไม่ปรากฏเป็นส่วนขยายเพื่อระบุผู้กระทำ ทั้งนี้ประโยคกรรมวาจกในภาษาไทยต้องมีตัวบ่งชี้ *ถูก* *โดน* หรือ *ได้รับ* โดยคำกริยา *ถูก* สามารถเกิดร่วมกับกริยากรรมได้ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นกริยาที่ให้ความหมายเชิงบวก เป็นกลาง หรือเชิงลบ แตกต่างจากตัวบ่งชี้กรรมวาจก *โดน* ซึ่งใช้กับคำกริยาที่ให้ความหมายเชิงลบและ *ได้รับ* ที่ใช้กับคำกริยาเพียงจำนวนน้อย และให้ความหมายเชิงบวก

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2539) ผู้บุกเบิกการศึกษาภาษากฎหมายไทยได้กำหนดลักษณะภาษากฎหมายที่ดีว่า ต้องมีลีลาที่สั้น กะทัดรัด อ่านเข้าใจง่าย และชัดเจน โดยอ้างอิงแนวคิดของผู้พิพากษาชาวอังกฤษ Viscount Radcliffe ที่เน้นความแจ่มชัดในการแสดงความคิดเห็นและการให้เหตุผลประกอบข้อเท็จจริง และปรัชญาเมธีชาวฝรั่งเศส Montesquieu ในหนังสือเรื่อง *De L'Esprit de Lois* เมื่อปี ค.ศ.1748 ว่าควรใช้ศัพท์ที่มีความหมายแน่นอน และใช้ถ้อยคำที่แจ่มชัด ไม่ยอกย้อน เพื่อหลีกเลี่ยงความเข้าใจที่แตกต่างกัน ในเรื่องภาษาที่ใช้ในคำพิพากษานั้น ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2539, น. 33, 38) อ้างถึงข้อเสนอแนะของผู้พิพากษาชาวอเมริกันว่า “คำพิพากษาที่ดีต้องมีความกระชับแจ่มแจ้ง กะทัดรัด และสมบูรณ์ ไม่มีการอธิบายเรื่องอันไร้สาระ และไม่บกพร่องในทางไวยากรณ์ หรือคำจูงใจอันไร้เหตุผล” และให้ข้อสังเกตว่าคำพิพากษาไทยมีลักษณะสั้น เป็นทางการ และอ้างอิงบทกฎหมายเป็นเหตุผลในการพิพากษาคดี

ในการร่างภาษากฎหมายภาษาอังกฤษ Haigh (2009, pp. 51, 140) สังเกตว่านักกฎหมายมักใช้ประโยคกรรมวาจกเพื่อแสดงความเป็นทางการและสร้างระยะห่าง และแนะนำให้ใช้ประโยคกรรมวาจกเท่าที่จำเป็น เพราะหากใช้มากเกินไปอาจทำให้ข้อความคลุมเครือและขาดความชัดเจนได้ และเน้นว่าภาษากฎหมายต้องมีความแม่นยำ (accuracy) และแจ่มชัด (clarity) Bulatović (2013) ศึกษาภาษากฎหมายในภาษาอังกฤษและภาษามอนเตเนโกร (Montenegro) และพบว่านักกฎหมายทั้งสองภาษาเลือกใช้ประโยคกรรมวาจก

จำนวนมากในภาษากฎหมายแต่เป็นการใช้เพื่อสื่อสารในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อแสดงความเป็นทางการและแสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์สำคัญกว่าผู้กระทำ

ในภาษากฎหมายไทย มีงานวิจัยที่ศึกษาโครงสร้างภาษากฎหมายจากประมวลกฎหมายอย่างหลากหลาย เช่น พิมพ์ จิตตประสาทศีล (2548) ศึกษาลักษณะประโยคและการเชื่อมโยงความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญา พบประโยครวมซับซ้อนและประโยคความซ้อนเป็นจำนวนมาก วรรณวนิช อรุณฤกษ์ (2565) ศึกษาลักษณะประโยคในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายพิจารณาความแพ่ง พบการใช้ประโยคกรรมวาจกเป็นโครงสร้างหนึ่งในการเรียบเรียงตัวบทกฎหมาย

สุกัญญา สุวิทยะรัตน์ (2553, น. 116–118) เปรียบเทียบลักษณะภาษาในกฎหมายลักษณะอาญากับประมวลกฎหมายอาญา และพบการใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* และ *ได้รับ* โดยพบประโยคกรรมวาจก *ถูก* ทั้งในรูปแบบประโยค (เช่น *บัญญัติว่าจะต้องถูกทำโทษ*) และรูปแบบคำ (เช่น *ผู้เยาว์ซึ่งถูกพราก*) ในประมวลกฎหมายอาญามากกว่ากฎหมายลักษณะอาญาอย่างเห็นได้ชัด สะท้อนให้เห็นวัตถุประสงค์ในการลดหรือลดความสำคัญของผู้อยู่มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์และทำให้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายมีความเป็นภาววิสัยหรือวัตถุวิสัยมากขึ้น

ในการศึกษาคุณลักษณะของภาษากฎหมาย นัทรชนัน นาถประทาน (2555, น. 18) และสรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ (2558, น. 108) พบว่าหน่วยสร้างกรรมวาจกที่ไม่เน้นผู้กระทำบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นวัตถุวิสัยและรักษาระยะห่างระหว่างผู้พูดและผู้อ่านในภาษากฎหมาย โดยพบมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทำเนียบภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของไทย

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาประโยคกรรมวาจกในภาษากฎหมาย แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาคำว่า *ถูก* เป็นการเฉพาะในภาษากฎหมาย ผู้วิจัยจึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายไทย ผ่านการวิเคราะห์รูปแบบการใช้คำว่า *ถูก* โดย 1) วิเคราะห์คำว่า *ถูก* ในบริบทต่าง ๆ ในภาษากฎหมาย 2) วิเคราะห์โครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่มีคำว่า *ถูก* ในภาษากฎหมาย และ 3) ศึกษาลักษณะของคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับประโยคกรรมวาจก *ถูก* และ 4) สังเคราะห์คุณลักษณะของภาษากฎหมายไทยที่สะท้อนจากคำว่า *ถูก* โดยเก็บข้อมูลจากประมวลตัวบทกฎหมายและการใช้ภาษากฎหมายในเชิงปฏิบัติ

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้วิเคราะห์วากยสัมพันธ์ของคำว่า *ถูก* โดยใช้หลักการทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูล (corpus linguistic) ในรูปแบบการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการใช้ภาษาจริง โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (frequency-based approach) เพื่อค้นหารูปแบบการปรากฏและการใช้คำว่า *ถูก* ในบริบทต่าง ๆ ในภาษากฎหมาย

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของภาษากฎหมาย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ตัวแทนเชิงหน้าที่ (functional representatives) และแบ่งข้อมูลภาษากฎหมายที่ต้องการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ภาษากฎหมายเชิงบัญญัติ และภาษากฎหมายเชิงประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

ผู้วิจัยนี้คัดเลือกประมวลกฎหมายแม่บทที่พบใช้บ่อยที่สุดและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนมากที่สุด 4 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายความแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นตัวแทนภาษากฎหมายเชิงบัญญัติ เนื่องจากประมวลกฎหมายทั้ง 4 ฉบับ มีความเป็นระบบและสมบูรณ์เนื่องจากมีพัฒนาการยาวนาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2468 จนถึงปัจจุบัน จึงมีความเป็นแบบแผนมาตรฐาน สามารถครอบคลุมกระบวนการทางกฎหมายครบถ้วน กล่าวคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคล ประมวลกฎหมายอาญากำหนดโทษของความผิด ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแสดงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการกระทำความผิด

ผู้วิจัยคัดเลือกคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นตัวแทนภาษากฎหมายเชิงประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากคำพิพากษาศาลฎีกาแสดงลักษณะการใช้ภาษากฎหมายจริงในบริบทการพิจารณาตัดสินคดีโดยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงสุดในการกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีประสิทธิภาพในการใช้ภาษากฎหมายอย่างรอบคอบและแม่นยำ คำพิพากษาศาลฎีกามีอำนาจเด็ดขาดในการตีความและประยุกต์ใช้กฎหมาย มีเนื้อหาครอบคลุมสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มีการเผยแพร่อย่างเป็นระบบ ทั้งยังเป็นแนวทางให้นักกฎหมายศึกษาและอ้างอิง คำพิพากษาศาลฎีกาจึงเป็นตัวแทนคุณภาพของการใช้ภาษากฎหมายในทางปฏิบัติ และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ 50,000 คำ ซึ่งใกล้เคียงกับข้อมูลประมวลกฎหมาย ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากคำพิพากษาของศาลฎีกาที่มีความยาวฉบับละไม่น้อยกว่า 1,300 คำ เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นความแตกต่างของการใช้ภาษาตามบทบาททางกฎหมายมากกว่าการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา แม้ว่าข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกาจะครอบคลุมระยะเวลาสั้นคือ พ.ศ. 2565-2568 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ศึกษา ยังคงเป็นตัวแทนเชิงหน้าที่ที่เหมาะสมของการใช้ภาษาในบริบทการพิจารณาพิพากษาในปัจจุบัน

ตารางที่ 1 แสดงแหล่งข้อมูลในการวิจัย ประเภทภาษากฎหมายเชิงบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468-2565 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499-2564 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477-2563 และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477-2559 และ ภาษากฎหมายเชิงประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งสุ่มระหว่างปีพุทธศักราช 2565-2568 รวมแหล่งข้อมูลเอกสารทั้งหมดข้างต้นมีความยาวรวมทั้งสิ้น 393,313 คำ

ตารางที่ 1

แหล่งข้อมูลภาษากฎหมาย

ประเภทตามหน้าที่	ประเภทของกฎหมาย	จำนวนคำ
ภาษากฎหมาย	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	142,345
เชิงบัญญัติ	ประมวลกฎหมายอาญา	53,344
	ประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง	85,433
	ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา	59,956
ภาษากฎหมาย	คำพิพากษาศาลฎีกา (17 ฉบับ)	52,235
เชิงประยุกต์ในทางปฏิบัติ		
รวม		393,313

ในการนับค่าความถี่ของคำว่า *ถูก* ผู้วิจัยนับเฉพาะคำว่า *ถูก* และคำที่ตามมาโดยตรงเท่านั้น ไม่นับคำที่ปรากฏหลังคำสันธาน *และ* หรือ ที่ไม่มีคำว่า *ถูก* นำหน้า เช่น *ถูกจับและขัง* จะนับเฉพาะ *ถูกจับ* และจะนับซ้ำทุกการปรากฏของคำว่า *ถูก* (token-based frequency) เพื่อสะท้อนลักษณะการใช้จริงในภาษากฎหมาย การนับซ้ำทุกการปรากฏนี้เป็นมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทางภาษาศาสตร์ และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ที่มุ่งเน้นวิเคราะห์คำว่า *ถูก* ในทุกบริบทและทุกโครงสร้างที่ปรากฏ เพื่อให้เห็นรูปแบบที่พบบ่อยและเป็นลักษณะของภาษากฎหมายแต่ละประเภท พร้อมทั้งเปรียบเทียบการปรากฏหรือไม่ปรากฏตัวบ่งชี้กรรมจาก *โดน* ในภาพรวม เนื่องจาก ตัวบ่งชี้กรรมจาก *ถูก* และ *โดน* ปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์คล้ายคลึงกัน

งานวิจัยนี้ใช้ค่าสถิติทั้งร้อยละและพันละดังนี้ ในการแสดงความถี่ของการปรากฏคำว่า *ถูก* ต่อจำนวนข้อมูลเอกสารกฎหมายประเภทต่าง ๆ ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติในอัตราต่อความยาวของเอกสาร 1,000 คำ เพื่อให้สามารถมองเห็นความหนาแน่นของการใช้คำว่า *ถูก* ในกฎหมายแต่ละประเภทได้อย่างชัดเจนตามแนวทางการศึกษาภาษาศาสตร์คลังข้อมูล (Biber et al., 1998; McEnery & Hardie, 2012) ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติร้อยละเพื่อแสดงการกระจายตัวของรูปแบบ *ถูก* ที่พบในภาษากฎหมายแต่ละประเภท

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในการที่ไม่ได้ตัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหากฎหมายที่อาจเกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติมหรือการอ้างอิงข้ามประมวลกฎหมาย เช่น อาจมีการนับคำว่า *ถูก* ซ้ำ ในบริบทเดียวกัน มาตราเดียวกันจากข้อมูลต่างประเภท ดังนั้นอัตราความถี่ที่รายงานอาจสูงกว่าความเป็นจริง

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยส่วนที่ 1-4 เป็นการวิเคราะห์เฉพาะด้าน และส่วนที่ 5 เป็นการสังเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์หลัก ผลการวิจัยจึงประกอบด้วย 1) การปรากฏคำว่า *ถูก* และการไม่ปรากฏ *โดน* ในภาษากฎหมาย 2) การแสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้องผ่านคำว่า *ถูก* ในภาษากฎหมาย 3) โครงสร้างประโยคกรรมจากที่มีตัวบ่งชี้ *ถูก* ในภาษากฎหมาย 4) ลักษณะของคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้กรรมจาก *ถูก* และ 5) การสังเคราะห์คุณลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายไทยที่สะท้อนจากผลการ

วิเคราะห์คำว่า *ถูก* โดยข้อ 1 และ 2 ตอวัตถุประสงค์ที่ 1 และข้อ 3 และ 4 ตอวัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

1. การปรากฏคำว่า *ถูก* ในบริบทต่าง ๆ และการไม่ปรากฏคำว่า *โดน* ในภาษากฎหมาย

ด้วยเหตุที่คำว่า *ถูก* และ *โดน* เป็นตัวบ่งชี้ประโยชน์กรรมวาจกที่พบบ่อยและสามารถปรากฏในโครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่คล้ายคลึงกัน การศึกษาคำว่า *ถูก* ในภาษากฎหมายย่อมต้องค้นหาว่า ภาษากฎหมายใช้คำว่า *โดน* ในประโยคกรรมวาจกหรือไม่ หัวข้อนี้จึงเป็นการให้ภาพรวมของการปรากฏและการไม่ปรากฏของคำว่า *ถูก* และ *โดน* ในภาษากฎหมาย จากนั้นจึงแสดงให้เห็นความถี่ที่ปรากฏในบริบทต่าง ๆ ในภาษากฎหมายต่อความยาวข้อมูล 1,000 คำ

ผลการวิจัย ไม่พบคำว่า *โดน* ในข้อมูลภาษากฎหมาย ดังแสดงในตารางที่ 2 และพบการใช้คำว่า *ถูก* ในภาษากฎหมายในอัตราพันละ 1.98 (777 ครั้ง) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 2

สรุปค่าความถี่ (พันละ) ของคำว่า *โดน* ในภาษากฎหมาย

จำนวนคำ	โดน	รวม
393,313	0.00 (0)	0.00 (0)

ตารางที่ 3

สรุปค่าความถี่ (พันละ) ของคำว่า *ถูก* ในภาษากฎหมาย

จำนวนคำ	<i>ถูก</i> ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้อง (พันละ)	<i>ถูก</i> กรรมวาจก (พันละ)	รวม (พันละ)
393,313	0.37 (147) ¹	1.60 (630)	1.98 (777)

ตารางที่ 3 แสดงภาพรวมการปรากฏคำว่า *ถูก* ใน 2 บริบท คือ 1) คำว่า *ถูก* ที่แสดงระดับความถูกต้อง และความสอดคล้อง 2) คำว่า *ถูก* ในประโยคกรรมวาจก โดยพบการใช้ *ถูก* ในฐานะตัวบ่งชี้กรรมวาจกมากที่สุด ในอัตราพันละ 1.60 (630 ครั้ง) รองลงมาเป็น *ถูก* ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้อง ในอัตราพันละ 0.37 (147 ครั้ง)

เมื่อพิจารณาเอกสารกฎหมายประเภทต่าง ๆ ต่อความยาวข้อมูล 1,000 พ้นคำ ในตารางที่ 4 พบการใช้ *ถูก* มากที่สุดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในอัตราพันละ 2.87 (172 ครั้ง) โดยพบในโครงสร้างประโยคกรรมวาจก [ถูก + (ผู้กระทำ) + กริยา] มากที่สุดในอัตราพันละ 2.55 (153 ครั้ง) รองลงมาเป็นคำพิพากษาศาลฎีกา ในอัตราพันละ 2.51 (131 ครั้ง) และประมวลกฎหมายอาญาในอัตราพันละ 2.32 (124 ครั้ง)

¹ ตัวเลขในวงเล็บในตารางแสดงค่าความถี่ที่ปรากฏ

ตารางที่ 4

ความถี่ (พันละ) ของคำว่า ถูก ในกฎหมายประเภทต่าง ๆ

ประเภทของกฎหมาย	จำนวนคำ	ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้อง (พันละ)	ถูก กรรมวาจก	รวม
ประมวลกฎหมาย		0.46	0.86	1.31
แพ่งและพาณิชย์	142,345	(65)	(122)	(187)
ประมวลกฎหมายอาญา		0.02	2.32	2.34
	53,344	(1)	(124)	(125)
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง		0.54	1.17	1.71
พิจารณาความแพ่ง	85,433	(46)	(100)	(146)
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา		0.32	2.55	2.87
พิจารณาความอาญา	59,956	(19)	(153)	(172)
คำพิพากษาศาลฎีกา		0.31	2.51	2.81
	52,235	(16)	(131)	(147)
รวม		0.37	1.60	1.98
	393,313	(147)	(630)	(777)

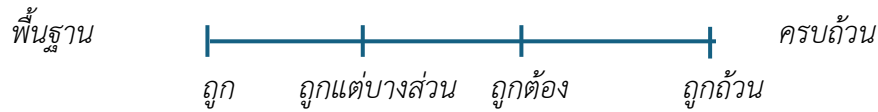
คำว่า ถูก ที่แสดงความถูกต้องและความสอดคล้องพบมากที่สุดในการประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราพันละ 0.54 (46 ครั้ง) ตามด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พันละ 0.46 (65 ครั้ง) และคำพิพากษาศาลฎีกา พันละ 0.31 (16 ครั้ง) และน้อยที่สุดในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งพบเพียง 1 ครั้ง คิดเป็นพันละ 0.02

2. การแสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้องผ่านคำว่า ถูก ในภาษากฎหมาย

คำว่า ถูก ในหัวข้อนี้หมายถึง ถูก ที่ให้ความหมายว่า ‘ตรงกัน สอดคล้องกัน’ ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ผลการวิจัยพบคำว่า ถูก ที่สามารถแสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้องในเอกสารกฎหมายสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อแยกคำว่า ถูก ที่แสดงความสอดคล้องเฉพาะทาง ได้แก่ ถูกระเบียบกฎหมายเรียก ออกจากคำอื่น ๆ ที่ให้ความหมายแสดงระดับของความถูกต้อง ได้แก่ ถูก ที่หมายถึง ‘ถูกต้องในระดับพื้นฐาน’ ถูกแต่บางส่วน ที่หมายถึง ‘ถูกต้องเพียงบางส่วน’ ถูกต้อง ที่หมายถึง ‘ถูกต้องแน่นอน’ ทั้งยังพบ การทำเป็นนามวลี การถูกต้อง ซึ่งปรากฏหลังคำกริยา เป็น ด้วย และคำว่า ถูกถ้วน ที่หมายถึง ‘ถูกต้องครบถ้วน’ งานวิจัยนี้นำเสนอการแสดงความถูกต้องของคำที่พบในภาษากฎหมายดังนี้

ภาพที่ 1

ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้อง

คำว่า ถูก ที่แสดงความสอดคล้องเฉพาะทาง ปรากฏในโครงสร้าง [ถูก + นาม] จำนวน 2 คำ คือคำว่า *ถูกระเบียบ* [ถูก + ระเบียบ] หมายความว่า ‘สอดคล้องกับระเบียบ’ และ *ถูกหมายเรียก* [ถูก + หมายถึงเรียก] หมายความว่า ‘สอดคล้องกับหมายเรียก’

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคำว่า ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้องในข้อมูลภาษา กฎหมายแต่ละประเภท พบการใช้คำว่า *ถูกต้อง* โดดเด่นมากที่สุด คือ ร้อยละ 91.16 (134 ครั้ง) รองลงมาเป็น คำว่า *ถูก* ในอัตราร้อยละ 3.40 (5 ครั้ง) และคำว่า *ถูกต้อง* ร้อยละ 2.04 (3 ครั้ง) ส่วน *ถูกระเบียบ* *ถูกแต่บางส่วน* และ *ถูกหมายเรียก* พบเพียงร้อยละ 0.68 (1 ครั้ง) เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบการแปลงเป็นนามวลีแปลง *การถูกต้อง* ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ร้อยละ 1.36 (2 ครั้ง) อีกด้วย

ตารางที่ 5

ความถี่ (ร้อยละ) ของคำว่า ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้องในภาษากฎหมาย

ประเภทของ กฎหมาย	ถูก	ถูกแต่ บางส่วน	ถูกต้อง	การ ถูกต้อง	ถูกต้อง	ถูกระเบียบ	ถูกหมาย เรียก	รวม
ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์	0.00 (0)	0.00 (0)	41.50 (61)	0.00 (0)	2.04 (3)	0.68 (1)	0.00 (0)	44.22 (65)
ประมวลกฎหมาย อาญา	0.00 (0)	0.00 (0)	0.68 (1)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.68 (1)
ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณา ความแพ่ง	0.68 (1)	0.68 (1)	28.57 (42)	1.36 (2)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	31.29 (46)
ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณา ความอาญา	0.00 (0)	0.00 (0)	12.24 (18)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	12.24 (18)
คำพิพากษา ศาลฎีกา	2.72 (4)	0.00 (0)	8.16 (12)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.68 (1)	11.56 (17)
รวม	3.40 (5)	0.68 (1)	91.16 (134)	1.36 (2)	2.04 (3)	0.68 (1)	0.68 (1)	100.00 (147)

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้คำว่า ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้อง และสอดคล้องมากที่สุด (ร้อยละ 44.22) และกฎหมายทุกประเภทเลือกใช้คำว่า *ถูกต้อง* มากที่สุด โดยคำว่า

ถูกต้อง ปรากฏสูงสุดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในอัตราร้อยละ 41.50 (61 ครั้ง) รองลงมาเป็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ร้อยละ 28.57) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร้อยละ 12.24) มากเป็นอันดับ 3 ในขณะที่ประมวลกฎหมายอาญา ใช้คำว่า ถูกต้อง น้อยที่สุด ปรากฏเพียง 1 ครั้งเท่านั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีความหลากหลายในการใช้คำว่า ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้องและสอดคล้อง โดยใช้คำว่า ถูกต้อง มากที่สุด และใช้ การถูกต้อง และ ถูกแต่บางส่วน ร่วมด้วย นอกจากนี้ยังพบ ถูกหมายเรียก ในคำพิพากษาศาลฎีกา อีกด้วย

ประโยค (1) – (7) แสดงตัวอย่างการใช้คำว่า ถูก ถูกแต่บางส่วน ถูกต้อง การถูกต้อง ถูกถ้วน ถูกระเบียบ และ ถูกหมายเรียก ในภาษากฎหมาย

- (1) ให้โจทก์จัดทะเบียนแบ่งแยกที่ดินโฉนดเลขที่ 107206 (ที่ถูก 107000) พร้อมสิ่งปลูกสร้างเลขที่ 63/31 (ที่ถูก 62/31) ให้แก่จำเลยที่ 1 กิ่งหนึ่ง

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4969/65)

- (2) 4) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกแต่บางส่วน และผิดบางส่วนก็ให้แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไปตามนั้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมีคำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 242)

- (3) เมื่อได้ส่งรายงานตั้งบริษัทแก่ผู้เข้าซื้อหุ้นแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดส่งสำเนารายงานอันมีคำรับรองว่าถูกต้องตามที่บังคับไว้ในมาตรานี้ไปยังนายทะเบียนบริษัทโดยพลัน

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1107)

- (4) การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใดโดยเจ้าพนักงานศาลไปยังที่อื่นนอกจากภูมิลำเนา ... ให้ถือว่าเป็นการถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อ ...

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 77)

- (5) กรรมการต้องจัดให้ถือบัญชีซึ่งกล่าวต่อไปนี้ไว้ให้ถูกถ้วนจริง ๆ คือ ...

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1206)

- (6) ถึงแม้ว่า รายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1009)

- (7) 3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132)

3. โครงสร้างประโยคกรรมวาจก ที่มีตัวบ่งชี้กรรมวาจก ถูก ในภาษากฎหมาย

ประโยคกรรมวาจก ถูก ที่พบในทำเนียบภาษากฎหมายนี้ทำหน้าที่แตกต่างกันตามบริบทของประโยค และสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ตัวบ่งชี้กรรมวาจก ถูก ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาในประโยค ดังตัวอย่างที่ (8) 2) ประโยคกรรมวาจก ถูก ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายนามวลี ดังตัวอย่างที่ (9) 3) ประโยคกรรมวาจก ถูก ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของนามวลี ดังตัวอย่างที่ (10) และ 4) ตัวบ่งชี้กรรมวาจก ถูก ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของนามวลีแปลง โดยการเติม การ- ข้างหน้า ดังตัวอย่างที่ (11) ในที่นี้ผู้วิจัยแยกการแสดงผลวิจัยของนามวลีที่ขึ้นต้นด้วย ผู้- และ การ- เพื่อให้เห็นความโดดเด่นของโครงสร้างแต่ละประเภท

บทบาทกริยาในประโยคกรรมวาจก

- (8) 3) [มารดาหรือบิดา ถูก ศาล สั่ง ให้เป็นคนไร้ความสามารถ]
 นามผู้กระทำความผิด ตัวบ่งชี้กรรมวาจก นามผู้กระทำ กริยากรรม ส่วนเติมเต็ม
 (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566)

บทบาทส่วนขยายนามวลี

- (9) ผู้_i [ที่ [...] ถูก ศาล พิพากษา [...]]²
 คำนามหลัก ตัวบ่งชี้คุณานุประโยค ตัวบ่งชี้กรรมวาจก นามผู้กระทำ กริยากรรม
 ได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58)

บทบาทส่วนประกอบนามวลี

- (10) ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 306 หรือมาตรา 307 เป็นเหตุให้ [ผู้ ถูก ทอดทิ้ง]
 ผู้- ตัวบ่งชี้กรรมวาจก กริยา
 ถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น
 (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 308)

บทบาทส่วนประกอบนามวลีแปลง

- (11) [การ ถูก กำหนด] มิให้รับมรดกนั้นเป็นการเฉพาะตัว
 การ- ตัวบ่งชี้กรรมวาจก กริยา
 (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1607)

² สัญลักษณ์ตัวห้อย i แสดงการเชื่อมโยงเชิงความหมายระหว่างผู้แสดง (referent) ที่เป็นคนเดียวกันในโครงสร้างประโยคที่แตกต่างกัน ดังนั้นในตัวอย่างที่ 9 ผู้_i ในตำแหน่งคำนามหลักอ้างถึงบุคคลเดียวกันกับผู้ที่ถูกกระทำในอนุประโยค [...] ถูกศาลพิพากษา [...] ในอนุประโยคนี้ กริยาพิพากษา เป็นกริยากรรมที่ไม่ปรากฏกรรมเนื่องจากกรรมอ้างอิงถึงบุคคลเดียวกับผู้ถูกพิพากษา จึงอ้างอิงร่วมกันโดยใช้สัญลักษณ์ i

ในด้านความถี่ของแต่ละบทบาทของประโยคกรรมวาทะนั้น ตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้กรรมวาทกรรม *ถูก* ในฐานะกริยาหลักของประโยคมีอัตราการใช้สูงสุด ร้อยละ 51.75 ซึ่งพบสูงสุดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ร้อยละ 15.56) ตามด้วย บทบาทส่วนประกอบนามวลี *ผู้-* ร้อยละ 30.48 ซึ่งพบสูงสุดในคำพิพากษาศาลฎีกา (ร้อยละ 16.98) ส่วนขยายนามวลี ร้อยละ 16.98 ซึ่งพบสูงสุดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร้อยละ 8.25) และ ส่วนประกอบนามวลีแปลง *การ-* พบเพียงร้อยละ 0.79 ปรากฏมากที่สุด ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ร้อยละ 0.48)

ตารางที่ 6

ความถี่ (ร้อยละ) ของตัวบ่งชี้กรรมวาทกรรม *ถูก* ในบทบาทต่าง ๆ ในประโยค

ประเภทของกฎหมาย	กริยาในประโยค	ส่วนขยาย นามวลี	ส่วนประกอบ นามวลี <i>ผู้-</i>	ส่วนประกอบ นามวลีแปลง <i>การ-</i>	รวม
ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	15.56 (98)	3.17 (20)	0.16 (1)	0.48 (3)	19.37 (122)
ประมวลกฎหมาย อาญา	5.87 (37)	2.70 (17)	10.95 (69)	0.16 (1)	19.68 (124)
ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง	11.11 (70)	2.86 (18)	1.75 (11)	0.16 (1)	15.87 (100)
ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา	15.40 (97)	8.25 (52)	0.63 (4)	0.00 (0)	24.29 (153)
คำพิพากษาศาลฎีกา	3.81 (24)	0 (0)	16.98 (107)	0.00 (0)	20.79 (131)
รวม	51.75 (326)	16.98 (107)	30.48 (192)	0.79 (5)	100 (630)

เมื่อพิจารณาเอกสารกฎหมายแต่ละประเภทในตารางที่ 6 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาทกรรม *ถูก* เป็นกริยามากที่สุด คือ ร้อยละ 15.56 ร้อยละ 15.40 และ ร้อยละ 11.11 ตามลำดับ ประมวลกฎหมายอาญาใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาทกรรม *ถูก* เป็นส่วนหนึ่งของนามวลี [*ผู้- + ถูก + กริยา*] มากที่สุด (ร้อยละ 10.95) คำพิพากษาศาลฎีกาใช้ประโยคกรรมวาทกรรมในรูปแบบส่วนประกอบนามวลีมากที่สุด (ร้อยละ 16.98) โดยปรากฏในคำว่า *ผู้ถูกฟ้องคดี* เพียงคำเดียว มากถึง 107 ครั้ง และใช้ประโยคกรรมวาทกรรมน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.81) บทบาทในการใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาทกรรม *ถูก* ทั้ง 4 บทบาท มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวบ่งชี้กรรมวาทจาก ถูก ในบทบาทกริยาในประโยค

รูปแบบประโยคกรรมวาท ที่มีตัวบ่งชี้ ถูก พบในข้อมูลภาษากฎหมาย 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) [ถูก + กริยา + (ส่วนเติมเต็ม)]
- 2) [ถูก + นามวลีแสดงผู้กระทำ + กริยา + (ส่วนเติมเต็ม)]
- 3) [ถูก + กริยา + โดย + นามวลีแสดงผู้กระทำ]

รูปแบบที่ 1) เป็นโครงสร้างประโยคกรรมวาทที่ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้กรรมวาทจาก ถูก และกริยา บ่งบอกการกระทำ รวมถึงส่วนเติมเต็มอื่น (ถ้ามี) รูปแบบที่ 2) แตกต่างจากรูปแบบแรกตรงที่มีคำนามแสดงผู้กระทำปรากฏร่วม รูปแบบที่ 3) เป็นโครงสร้างประโยคกรรมวาทที่ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้กรรมวาทจาก ถูก ตามด้วยกริยาแสดงการกระทำ และบุพบทวลีที่ขึ้นต้นด้วยบุพบท โดย และตามด้วยนามวลีแสดงผู้กระทำ

ตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างประโยคกรรมวาท รูปแบบที่ 1 [ถูก + กริยา] ไม่ปรากฏผู้กระทำ พบมากที่สุดในการกฎหมาย ในอัตราร้อยละ 93.81 (591 ครั้ง) ตามด้วยรูปแบบที่ 2 [ถูก + ผู้กระทำ + กริยา] ซึ่งปรากฏผู้กระทำ พบร้อยละ 5.56 (35 ครั้ง) และรูปแบบที่ 3 [ถูก + กริยา + โดย + ผู้กระทำ] พบเพียง 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.63

ตารางที่ 7

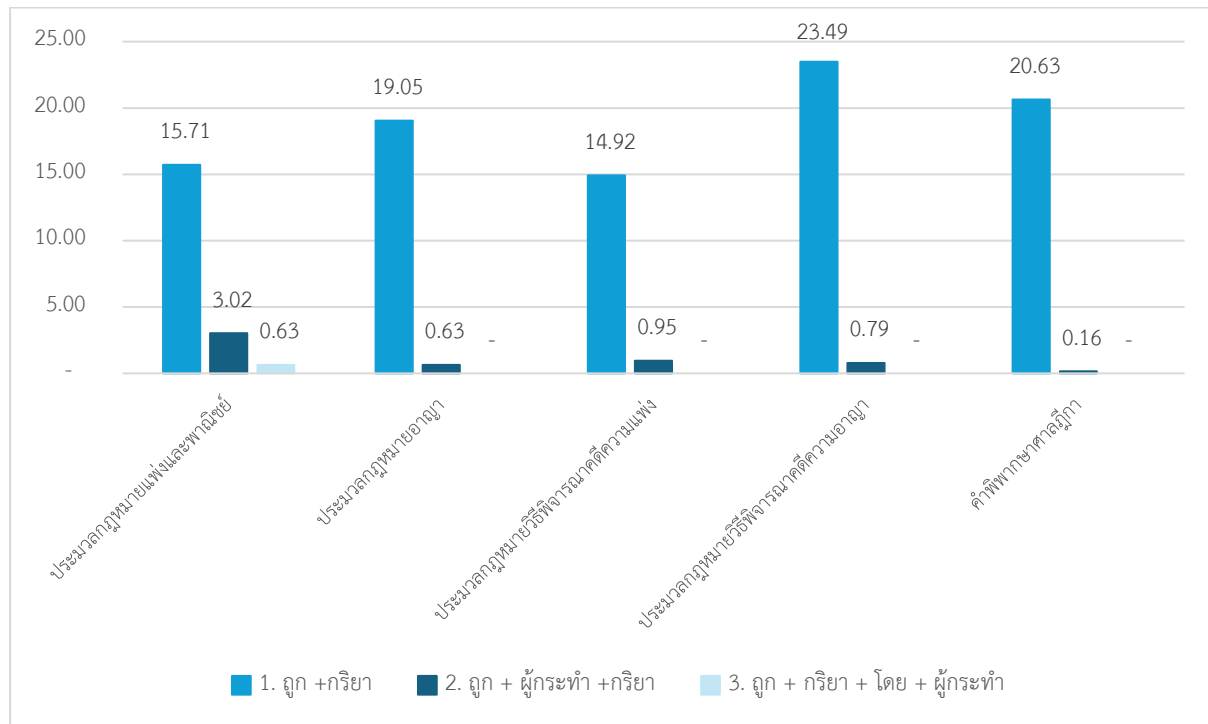
ความถี่ร้อยละของคำว่า ถูก ในโครงสร้างประโยคกรรมวาท 3 รูปแบบ

1) [ถูก + กริยา]	2) [ถูก + ผู้กระทำ + กริยา]	3) [ถูก + กริยา + โดย + ผู้กระทำ]	รวม
93.81 (591)	5.56 (35)	0.63 (4)	100 (630)

เมื่อแจกแจงโครงสร้างประโยคกรรมวาททั้งสามประเภทในภาษากฎหมาย ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ประโยคกรรมวาท รูปแบบที่ 1 [ถูก+กริยา] พบมากที่สุดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร้อยละ 23.49) และน้อยที่สุดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ร้อยละ 14.92) ประโยคกรรมวาทรูปแบบที่ 2 พบมากที่สุดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ร้อยละ 3.02) และน้อยที่สุดคำพิพากษาศาลฎีกา (ร้อยละ 0.16) ส่วนประโยคกรรมวาทรูปแบบที่ 3 นั้น พบเฉพาะในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใน อัตราร้อยละ 0.63

ภาพที่ 2

รูปแบบประโยคกรรมวาจกในภาษากฎหมาย

ประโยคตัวอย่าง (12) แสดงประโยคกรรมวาจกแบบรูปแบบที่ 1 [ถูก + กริยา] ซึ่งไม่ปรากฏผู้กระทำ

- (12) เมื่อ **[ผู้ต้องหาถูกเรียก]** หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ...

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134)

ตัวอย่างที่ (13) และ (14) แสดงประโยคกรรมวาจก ถูก รูปแบบที่ 2 [ถูก + ผู้กระทำ + กริยา] ซึ่งปรากฏผู้กระทำคือ ศาล และ เจ้าหนี้ ตามลำดับ โดยคำว่า ศาล ในที่นี้หมายถึง ผู้พิพากษา ซึ่งเป็นตัวแทนผู้มีอำนาจสูงสุดของศาล

- (13) กรณีที่**[ผู้เยาว์ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ]**และศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองเป็นผู้อุปการะให้คำสั่งนั้นมีผลเป็นการถอนผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1569/1)

- (14) **[โจทก์ในฐานะลูกหนี้ร่วมก็ยังอาจถูกเจ้าหนี้เรียกให้ชำระหนี้เงินกู้จำนวนดังกล่าวอีกได้]**จนกว่าหนี้จำนวนนี้จะระงับสิ้นไป

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4836/2567)

ในส่วนของนามวลีที่ระบุผู้กระทำนั้น ผลการวิจัยพบว่าผู้กระทำที่ปรากฏในประโยคกรรมวาจกรูปแบบที่ 2 มีจำนวนจำกัด โดยพบคำว่า ศาส บ่อยที่สุด พบในข้อมูลกฎหมายทุกประเภทที่ศึกษา ผู้วิจัยแจกแจงนามวลีที่แสดงผู้กระทำตามประเภทของแหล่งข้อมูล พร้อมจำนวนครั้งที่ปรากฏในตารางที่ 8

ตารางที่ 8

นามวลีแสดงผู้กระทำในข้อมูลกฎหมายประเภทต่าง ๆ

ประเภทของกฎหมาย	นามวลีแสดงผู้กระทำ
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ศาล (5) ³ เจ้าหนี้ กลฉ้อฉล ผู้รับผลประโยชน์ ผู้รับจ้าง
ประมวลกฎหมายอาญา	ศาล (4)
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	ศาล (2) คู่ความ คู่ความอีกฝ่าย หมายเรียก (3)
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	ศาล เจ้าพนักงาน ผู้อื่น สัตว์
คำพิพากษาศาลฎีกา	ศาลล้มละลายกลาง เจ้าหนี้

โครงสร้างประโยคกรรมวาจก ถูก รูปแบบที่ 3 [ถูก + กริยา + โดย + ผู้กระทำ] ซึ่งปรากฏผู้กระทำหลังบุพบท โดย พบนามวลีผู้กระทำเพียง 3 คำ คือ คำสั่งศาล (2 ครั้ง) บุคคลภายนอก และมาตรา 3(1) ตามลำดับ และรูปแบบนี้พบเฉพาะในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ดังตัวอย่าง (15) – (17)

- (15) ... กรรมการของมูลนิธิที่พ้นจากตำแหน่งเพราะ[ถูกถอดถอนโดยคำสั่งศาล]ตามมาตรา 129 จะปฏิบัติหน้าที่ตามวาระสามไม่ได้

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 125)

- (16) ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาเพราะ[ถูกกลฉ้อฉลโดยบุคคลภายนอก] การแสดงเจตนาอันนั้นจะเป็นโมฆียะต่อเมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้หรือควรจะรู้ถึงกลฉ้อฉลนั้น

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 159)

- (17) ... ซึ่ง[ถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 (1) แห่งพระราชบัญญัตินี้]...

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7)

นามวลีผู้กระทำหลังบุพบท โดย ในตัวอย่างที่ (17) แตกต่างจากตัวอย่างอื่น ๆ เนื่องจาก มาตรา 3 (1) แห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่ใช่บุคคล แต่เป็นข้อความ

ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่นามวลีผู้กระทำที่ปรากฏในประโยคกรรมวาจกรูปแบบที่ 2 และ 3 ในภาพรวมออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ตัวแทนผู้มีอำนาจทางกฎหมาย ได้แก่ ศาล คำสั่งศาล และ เจ้าพนักงาน และ หมายเรียก เช่น ถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ ถูกหมายเรียกให้เข้าในคดี

³ จำนวนในวงเล็บหมายถึงจำนวนครั้งที่ปรากฏตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

2) คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- เจ้าหนี้ คู่ความ คู่ความอีกฝ่าย ผู้ถูกฟ้องคดี กลฉ้อฉล
- ผู้รับประโยชน์ ผู้รับจ้างนอง ผู้เสียหาย พยาน เช่น ถูกผู้รับจ้างนองหรือบุคคลผู้เรียกร้องเอาทรัพย์สิน

3) เฉพาะกิจ

- ลัทธิ ใน ถูกลัทธิทำร้ายตาย กรณีกล่าวถึงการตายโดยผิดธรรมชาติ
- ศาลล้มละลายกลาง ใน ถูกศาลล้มละลายกลางมีคำสั่ง เฉพาะในคดีล้มละลาย

กล่าวโดยสรุป ศาล เป็นผู้กระทำให้พบข้อพิพาทที่สุดในประโยคกรรมวจากรูปแบบที่ 2 และปรากฏแทบทุกเอกสารทางกฎหมาย รองลงมาคือคู่ความลักษณะต่าง ๆ

3.2 ประโยคกรรมวจาก ถูก ในบทบาทส่วนขยายนามวลี

ผลการวิจัยพบว่า ประโยคกรรมวจาก ถูก ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายนามวลี 2 รูปแบบ คือ

- 1) ส่วนขยายคุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ หรือ ซึ่ง นามวลี [ที่/ซึ่ง _ + ถูก + กริยา] เช่น ภูมิลำเนาของผู้[ที่ถูกจำคุก] นิติกรรม[ที่_ถูกอำพราง] คู่สมรส[ซึ่ง_ถูกอ้างว่าเป็นคนวิกลจริต]
- 2) ส่วนขยายคุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ นามวลี [_ ถูก + กริยา] เช่น ผู้[ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลสาบสูญ] เสรีภาพของผู้[ถูกเอาตัวไป] ตัวทนาย[ถูกตัดมิให้รับมรดก]

งานวิจัยนี้พบการใช้คำว่า ผู้ ที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้กรรมวจาก ถูก ในบทบาทส่วนขยายนามวลีทั้ง 2 บริบท ในตัวอย่างที่ (18) ผู้ เป็นคำนามหลักนำคุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ และในตัวอย่างที่ (19) ผู้ เป็นคำนามนำหน้าคุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้

คุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่

- (18) ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ผู้[ที่ [_ ,ถูกปล่อยชั่วคราว]] ต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110)

ในตัวอย่างที่ (18) คำว่า ผู้ หมายถึง บุคคลที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดี เป็นบุคคลเดียวกับประธานของ ถูก ส่วนในตัวอย่างที่ (19ก) คำว่า ผู้ เป็นคำนาม (สรรพนาม) ที่อ้างถึงนามวลี ตัวทนาย และบุคคลเดียวกับประธานของ ถูก ในคุณานุประโยค ซึ่งไม่มีตัวบ่งชี้ใด ๆ นำ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของประโยคกรรมวจากไม่เจาะจง (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2554, น. 264) ประโยคนี้สามารถปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้คุณานุประโยค ที่ หรือ ซึ่ง เพื่อแสดงการเจาะจงมากขึ้นในโครงสร้างคุณานุประโยคเจาะจงได้ในตัวอย่าง (19ข) การวิเคราะห์คำว่า ผู้ เป็นสรรพนามนี้สอดคล้องกับอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2554, น. 319) ที่พิจารณาให้ประธานตัวที่สองในประโยคเน้นเรื่องเป็นสรรพนามเมื่ออ้างถึงสิ่งเดียวกับประธานตัวแรก

คุณานุกรประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้

(19) ก 2) ตัวทายาท_i ผู้_i [_i ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้น]] ต้องระบุไว้ให้ชัดเจน

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1608)

คุณานุกรประโยคที่มีตัวบ่งชี้

(19) ข 2) ตัวทายาท_i ผู้_i [ที่/ซึ่ง _i ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้น]] ต้องระบุไว้ให้ชัดเจน]

ลักษณะของโครงสร้างส่วนขยายนามวลีที่มีประโยคกรรมวาจก ถูก ปรากฏรวม แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9

ประโยคกรรมวาจก ถูก ในบทบาทส่วนขยายคำนามในภาษากฎหมายประเภทต่าง ๆ

ประเภทของกฎหมาย	คุณานุกรประโยค			รวม
	ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ซึ่ง	ไม่มี ตัวบ่งชี้	
ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	12.15 (13)	2.80 (3)	3.74 (4)	18.69 (20)
ประมวลกฎหมายอาญา	9.35 (10)	5.61 (6)	0.93 (1)	15.89 (17)
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง	12.15 (13)	4.67 (5)	0 (0)	16.82 (18)
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา	47.66 (51)	0.93 (1)	0.00 (0)	48.60 (52)
คำพิพากษาศาลฎีกา	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.00 (0)
รวม	81.31 (87)	14.02 (15)	4.67 (5)	100.00 (107)

ตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ภาษากฎหมายใช้คุณานุกรประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ มากที่สุด (ร้อยละ 81.31) ตามด้วย คุณานุกรประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ซึ่ง (ร้อยละ 14.02) ส่วนคุณานุกรประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้พบน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.67)

ประมวลกฎหมายทั้ง 4 ประเภทเลือกใช้คุณานุกรประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ มากที่สุด โดยคุณานุกรประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ ปรากฏมากที่สุดในการประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร้อยละ 47.66) รองลงมาเป็นประมวลกฎหมายความแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ร้อยละ 12.15) ตามด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร้อยละ 9.35) ทั้งนี้ไม่พบการใช้คุณานุกรประโยคในคำพิพากษาศาล

ฎีกา คุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ซึ่ง ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญามากที่สุด (ร้อยละ 5.61) คุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มากที่สุด (ร้อยละ 3.74)

3.3 ประโยคกรรมจาก ถูก ในบทบาทส่วนประกอบนามวลี ผู้⁴

งานวิจัยนี้พบโครงสร้าง ผู้- ที่ประกอบกับตัวบ่งชี้กรรมจาก ถูก และ กริยา ในโครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] เป็นจำนวนมาก เช่น ผู้ถูกกระทำ [ผู้-ถูก-กระทำ] ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว [ผู้-ถูก-หน่วงเหนี่ยว] ผู้ถูกกักขัง [ผู้-ถูก-กักขัง] ผู้ถูกฟ้อง [ผู้-ถูก-ฟ้อง] ดังตัวอย่างที่ (20)

(20) ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้[ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว]ถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๗ หรือมาตรา ๒๔๘ นั้น

(ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310)

โครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] ปรากฏด้วยความถี่สูง ในแทบทุกประเภทของภาษากฎหมาย เช่น ผู้ถูกฟ้องคดี ปรากฏในคำพิพากษา 4 ฉบับ ฉบับละมากกว่า 20 ครั้ง ผู้ถูกกระทำปรากฏในประมวลกฎหมายอาญากว่า 20 ครั้ง ผู้- ในโครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] นี้จัดเป็นหน่วยคำประธาน เป็นหน่วยคำเต็มหน้าซึ่งทำหน้าที่เปลี่ยนกริยาลีให้เป็นคำนาม (nominalization) และระบุผู้ถูกกระทำ (patient identification) พร้อมกับสร้างสถานะทางกฎหมายให้แก่บุคคลตามกระบวนการทางศาล ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนามวลี ผู้- ที่บ่งบอกนิติสถานะ เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เสียหาย และกลุ่มผู้อยู่ในกระบวนการศาล ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10

นิติสถานะของนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา]

การจัดหมวดหมู่	นามวลี ผู้-
ผู้เสียหาย	ผู้ถูกขู่เข็ญ ผู้ถูกข่มขู่ ผู้ถูกพราก ผู้ถูกพา ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว ผู้ถูกหลอกลวง ผู้ถูกกระทำ ผู้ถูกชักจูง ผู้ถูกทอดทิ้ง ผู้ถูกข่มขืนใจ
ผู้อยู่ในกระบวนการศาล	ผู้ถูกจับ ผู้ถูกใช้ ผู้ถูกกักขัง ผู้ถูกคุมขัง ผู้ถูกกักกัน ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกคัดค้าน ผู้ถูกฟ้อง ผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ถูกลงโทษ ผู้ถูกเรียก

จากตารางที่ 10 นามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] สามารถให้ความหมายในทางกฎหมายของบุคคล เช่น [ผู้-ถูก-กระทำ] หมายถึง บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้อื่นทางร่างกายหรือจิตใจ

⁴ โครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] มีหน่วยคำ ผู้- ที่แปลงกริยาลีที่ขึ้นต้นด้วย ถูก เป็นนามวลี จึงจัดเป็นโครงสร้างนามวลีแปลงประเภทหนึ่ง เช่นเดียวกับโครงสร้างนามวลีแปลงที่รู้จักกันดีว่าประกอบด้วยหน่วยคำ การ- ความ- หรือ ที่- ที่แปลงกริยาลีเป็นนามวลี อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่เรียกโครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] ว่าเป็นนามวลีแปลงเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและเพื่อแยกความแตกต่างในการปรากฏทางโครงสร้าง ความหมาย และการใช้งานอย่างชัดเจน

[ผู้-ถูก-ฟ้อง] หมายถึง บุคคลที่อยู่ในสถานะถูกดำเนินคดี

[ผู้-ถูก-กักขัง] หมายถึง บุคคลที่มีสถานะถูกจำกัดเสรีภาพ

[ผู้-ถูก-ใช้] หมายถึง บุคคลที่ถูกใช้ให้กระทำความผิด จึงมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด

[ผู้-ถูก-คัดค้าน] หมายถึง บุคคลที่ถูกโต้แย้งหรือคัดค้านในกระบวนการทางกฎหมาย

3.4 ประโยคกรรมจาก ถูก ในบทบาทส่วนประกอบนามวลีแปลง การ-

นามวลีแปลง หมายถึง การแปลงคำกริยาวลีให้เป็นนามวลีโดยการเติม การ- หรือ ความ- งานวิจัยนี้พบประโยคกรรมจาก ถูก ที่แปลงเป็นนามวลีแปลงเพียง 4 คำ ได้แก่ การถูกกักขัง การถูกจับกุม การถูกบังคับ การถูกกลั่นแกล้ง และ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ดังตัวอย่างที่ (21) และ (22) ตามลำดับ

- (21) การถูกกลั่นแกล้งที่จะเป็นโมฆียะตามวรรคหนึ่ง จะต้องถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีกลั่นแกล้งดังกล่าว การอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 159)

- (22) ... ดังนั้น เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองและป้องกันจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากขึ้นสมควรกำหนดให้....

(ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 หมายเหตุ)

4. ลักษณะของคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้กรรมจาก ถูก

คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้กรรมจาก ถูก สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามบทบาทในระบบกฎหมาย โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของกระบวนการยุติธรรม คือ 1) กริยาเกี่ยวกับการคุกคามและละเมิดสิทธิ 2) กริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี 3) กริยาเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิและระงับสิทธิ และ 4) กริยาเกี่ยวกับการพิพาทและการลงโทษ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11

การจัดหมวดหมู่กริยาตามบทบาทในระบบกฎหมายในประโยคกรรมวาจก ที่ปรากฏในกฎหมายประเภทต่าง ๆ

การจัดหมวดหมู่	คำกริยา	ประเภทกฎหมาย
กริยาที่เกี่ยวข้องกับ คุกคามและละเมิดสิทธิ	ถูกกลั่นแกล้ง (9) ถูกข่มขู่ (8) ถูกทำลาย (5)	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
	ถูกรอนสิทธิ (4) ถูกลัก (4) ถูกรบกวน (2) ถูกขู่ ถูกแย่งการครอบครอง (2) ถูกหลอกลวง ถูกเกลียดชัง ถูกยึดหน่วง ถูกอำพราง	
	ถูกหน่วงเหนี่ยว (7) ถูกพราก (3) ถูกพา (3)	ประมวลกฎหมายอาญา
	ถูกชักจูง (2) ถูกดูหมิ่น ถูกข่มเหง ถูกขู่เชือด (2) ถูกเกลียดชัง ถูกลิดรอน ถูกหลอกลวง ถูกกระทบ ถูกล่วงละเมิด	
	ถูกอ้าง ถูกปฏิเสธ ถูกทำลาย	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง
กริยาเกี่ยวกับการ การดำเนินคดี	ถูกตั้งรังเกียจ ถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกโยกย้าย ถูกทำลาย ถูกทำร้ายถึงตาย	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา
	ถูกฟ้อง (5) ถูกคัดค้าน (3) ถูกไล่เบี้ย (2)	ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์
	ถูกฟ้อง (3) ถูกกักขัง (16) ถูกคุมขัง (8)	ประมวลกฎหมายอาญา
	ถูกคัดค้าน (17) ถูกฟ้องร้อง (8) ถูกจับ (6)	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
	ถูกฟ้อง (3) ถูกส่ง ถูกชักถาม (2) ถูกถาม (2) ถูกตรวจ (2) ถูกจับตัว ถูกเรียก ถูกผูกพัน ถูกกักขัง ถูกเปลี่ยนแปลง	ความแพ่ง
	ถูกจับ (11) ถูกฟ้อง (11) ถูกควบคุม (9) ถูกขัง (8) ถูกคุมขัง (7) ถูกกล่าวหา (4) ถูกเรียก (3) ถูกนำตัวไป ถูกตรวจค้น ถูกค้น ถูกแจ้งข้อหา ถูกปล่อยชั่วคราว ถูกตรวจค้น ถูกหาว่า ถูกชี้ตัว	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา
	ถูกกล่าวหา ถูกฟ้อง	คำพิพากษาศาลฎีกา
กริยาเกี่ยวกับการบังคับ ใช้สิทธิ์และระงับสิทธิ์	ถูกถอนอำนาจปกครอง (15) ถูกจำกัด (9)	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
	ถูกบังคับ (7) ถูกริบ ถูกยึดทรัพย์ ถูกยึดซื้อออกจาก ทะเบียน (4) ถูกสั่ง ถูกยึด ถูกอายัด ถูกริบ ถูกยกเลิก ถูกถอน ถูกบอกล้าง	
	ถูกยึด ถูกอายัด ถูกกักกัน	ประมวลกฎหมายอาญา
	ถูกบังคับคดี (12) ถูกบังคับ (4) ถูกจำกัด	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
	ถูกอายัด (4) ถูกยึด (6) ถูกเพิกถอน (2) ถูกจำกัด ถูกจำหน่าย ถูกรื้อถอน ถูกขนย้าย ถูกกลับ ถูกยก	ความแพ่ง

ตารางที่ 11

การจัดหมวดหมู่กริยาตามบทบาทในระบบกฎหมายในประโยคกรรมวาจก ที่ปรากฏในกฎหมายประเภทต่าง ๆ (ต่อ)

การจัดหมวดหมู่	คำกริยา	ประเภทกฎหมาย
	ถูกจับ (71) ถูกควบคุม (9) ถูกยึด ถูกบังคับ ถูกอายัด ถูกยก ถูกยกเลิก ถูกเพิกถอน	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา
	ถูกถอนจากการเป็นผู้จัดการมรดก (4) ถูกเรียกคืน (2) ถูกเจ้าหน้าที่เรียกให้ชำระ (2) ถูกศาลล้มละลายกลาง มีคำสั่ง ถูกขยายระยะเวลา (2) ถูกประกาศ (2)	คำพิพากษาศาลฎีกา
กริยาเกี่ยวกับการ	ถูกจำคุก	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
พิพากษาและการลงโทษ	ถูกเปลี่ยนโทษ (6) ถูกลงโทษ (3) ถูกกำหนดโทษ ถูกประหารชีวิต ถูกจำคุก ถูกคุมความประพฤติ ถูกพิพากษา	ประมวลกฎหมายอาญา
	ถูกพิพากษา	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง
	ถูกห้ามอุทธรณ์ ถูกจำคุก ถูกประหารชีวิต มีต้องถูกรับโทษ	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

การจัดหมวดหมู่คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ถูก ตามบทบาทในระบบทางกฎหมาย ในตารางที่ 11 ข้างต้น สะท้อนให้เห็นเส้นทางการนำไปสู่กระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่สาเหตุ คือ การคุกคามและละเมิดสิทธิ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการทางกฎหมาย ตั้งแต่การดำเนินคดี การใช้อำนาจกฎหมายในการบังคับหรือระงับใช้สิทธิ จนถึงการใช้พิพากษาและลงโทษผู้กระทำความผิด

จากตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่าภาษากฎหมายแต่ละประเภทอาจเลือกใช้คำกริยาซ้ำกันตามระบบและกระบวนการทางกฎหมาย จึงพบกริยาเกี่ยวกับการคุกคามและละเมิดสิทธิและกริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดีในกฎหมายทุกประเภท โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญา ที่ใช้กริยาเกี่ยวกับการจับกุมและคุมขังซ้ำ ๆ กัน จำนวนมาก เช่น ถูกจับ ซ้ำมากถึง 11 ครั้ง ถูกขัง 8 ครั้ง ถูกคุมขัง 7 ครั้ง ตัวอย่างที่ (23) แสดงให้เห็นการซ้ำกริยาลี ถูกจับ 3 ครั้ง ในประโยคเดียวกัน

- (23) ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับให้นำไปทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83)

ตารางที่ 11 ยังแสดงให้เห็นว่ากฎหมายแต่ละประเภทเลือกใช้กริยาเฉพาะตามบทบาททางกฎหมาย ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีกริยาที่พบมากและปรากฏซ้ำในกลุ่มกริยาเกี่ยวกับการคุกคามและละเมิดสิทธิ เช่น *ถูกกลั่นแกล้ง ถูกข่มขู่ ถูกทำลาย ถูกรอนสิทธิ ถูกลัก* และกริยาเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิและระงับสิทธิ เช่น *ถูกถอนอำนาจปกครอง ถูกจำกัด ถูกบังคับ*

ประมวลกฎหมายอาญา มีกริยาที่พบมากและปรากฏซ้ำในกลุ่มกริยาเกี่ยวกับการคุกคามและละเมิดสิทธิ เช่น *ถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกพราก ถูกพา* กริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี โดยเฉพาะ *ถูกฟ้อง ถูกกักขัง และถูกคุมขัง* และกริยาเกี่ยวกับการพิพากษาและการลงโทษ เช่น *ถูกเปลี่ยนโทษ ถูกลงโทษ ถูกกำหนดโทษ ถูกประหารชีวิต ถูกคุมความประพฤติ ถูกพิพากษา*

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีกริยาที่พบมากและปรากฏซ้ำในกลุ่มกริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี เช่น *ถูกคัดค้าน ถูกฟ้องร้อง ถูกจับ* และกริยาเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิและระงับสิทธิ เช่น *ถูกบังคับคดี ถูกบังคับ ถูกจำกัด ถูกอายัด ถูกยึด*

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีกริยาที่พบมากและปรากฏซ้ำในกลุ่มกริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี เช่น *ถูกจับ ถูกฟ้อง ถูกควบคุม ถูกขัง ถูกคุมขัง ถูกกล่าวหา* และกริยาเกี่ยวกับการพิพากษาและการลงโทษ เช่น *ถูกห้ามอุทธรณ์ ถูกจำคุก ถูกประหารชีวิต มีต้องถูกรับโทษ*

คำพิพากษาศาลฎีกา มีกริยาที่พบมากในกลุ่มกริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี เช่น *ถูกกล่าวหา ถูกฟ้อง* และกริยาเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิและระงับสิทธิ

นอกจากนี้ยังพบว่ากริยาที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* อาจปรากฏพร้อมส่วนเติมเต็มของกริยา พบว่ามีทั้งกริยากรรมที่ไม่ปรากฏส่วนเติมเต็มกรรม เช่น *ถูกอายัด ถูกกล่าวหา* และกริยากรรมที่ปรากฏส่วนเติมเต็มกรรม เช่น *ถูกแย่งการครอบครอง ถูกขัดขี้ออกจากทะเบียน ถูกคุมความประพฤติ ถูกจับตัวมา* อีกด้วย

5. การสังเคราะห์คุณลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายไทยที่สะท้อนจากการใช้ *ถูก*

ในการสังเคราะห์คุณลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายไทยผ่านการวิเคราะห์คำว่า *ถูก* ที่ปรากฏในภาษากฎหมาย สามารถแบ่งออกเป็น คุณลักษณะพื้นฐานของภาษากฎหมาย และคุณลักษณะเฉพาะตามประเภทของกฎหมาย ดังนี้

5.1 คุณลักษณะพื้นฐานของภาษากฎหมาย

วังนลีลามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทำเนียบภาษา ในที่นี้จะสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์รูปภาษา *ถูก* ในภาษากฎหมาย เพื่อแสดงความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของภาษากฎหมาย โดยจัดกลุ่มตามคุณลักษณะของภาษากฎหมาย ได้แก่ 1) ความเป็นวัตถุวิสัย 2) ความเป็นทางการ 3) การแสดงอำนาจ 4) ความแม่นยำ และ 5) ความแจ่มชัดและซับซ้อน ดังนี้

5.1.1 ความเป็นวัตถุวิสัย

ความเป็นวัตถุวิสัย หมายถึง การนำเสนอข้อมูลจากสิ่งที่ปรากฏจริง โดยไม่ใช้ความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้ส่งสาร คำว่า *ถูก* และ โครงสร้างประโยคกรรมวาจก *ถูก* สะท้อนความเป็นวัตถุวิสัยหลากหลายมิติ ทั้งตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* โครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่ไม่เน้นผู้กระทำ โครงสร้างนามวลี [ผู้ + *ถูก* + กริยา] ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าภาษากฎหมายใช้คำว่า *ถูก* ในอัตราพันละ 1.98 และไม่พบคำว่า *โดน* ในคลังข้อมูล (ดูตารางที่ 2 และตารางที่ 3) ในภาษาไทยคำกริยา *ถูก* และ *โดน* ต่างเป็นตัวบ่งชี้กรรมวาจก อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathasint, 2001, p. 83; Prasithrathsint, 2006, p. 126) ชี้ให้เห็นว่าตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 คำว่า *ถูก* ได้กลายเป็นกริยาช่วยบ่งชี้กรรมวาจกที่สื่อความหมายเชิงกลางแทนที่ความหมายเชิงลบที่มีแต่เดิม ทั้งยังสามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาเชิงบวก เช่น *ถูกกอด ถูกคัดเลือก* คำกริยาเชิงกลาง เช่น *ถูกแบ่ง ถูกเลือก* และคำกริยาเชิงลบ เช่น *ถูกลัก ถูกยิง* ต่างจากคำกริยา *โดน* ซึ่งเกี่ยวพันกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด และสะท้อนถึงความเป็นอัตวิสัย (subjective) การใช้ว่า *โดน* จึงจำกัดอยู่กับการปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ให้ความหมายเชิงลบ หรือสะท้อนความรู้สึกเชิงลบของผู้พูด สอดคล้องกับที่ กิติมา อินทร์มรรย (Indrambarya, 2025, p. 40) ได้เสนอไว้ว่าการเลือกใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* หรือ *โดน* เป็นผลจากมุมมองผู้พูดที่มีต่อคำกริยาที่ให้ความหมายเชิงลบนั้น หากผู้พูดต้องการแสดงให้เห็นผลกระทบของคำกริยาเชิงลบ ผู้พูดจะเลือกใช้ *โดน* แต่หากผู้พูดต้องการเพียงรายงานเหตุการณ์เชิงลบที่เกิดขึ้น ผู้พูดจะเลือกใช้คำว่า *ถูก* ภาษากฎหมายใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* ไม่ใช่ *โดน* ในตัวบทกฎหมายที่ปรากฏในประมวลกฎหมาย เป็นการถ่ายทอดข้อมูลทางคดีอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้หนึ่งผู้ใด เช่น *ถูกฟ้องเป็นจำเลย* ในตัวอย่างที่ (24) เช่นเดียวกับ คำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งจัดเป็นภาษากฎหมายภาคปฏิบัติ ปรากฏเฉพาะตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* ในการรายงานเหตุการณ์คดีซึ่งมีผลลัพธ์เชิงลบที่เกิดขึ้น เช่น *ถูกเจ้าหน้าที่เรียกให้ชำระเงินกู้จำนวนดังกล่าว* ในตัวอย่างที่ (25) แสดงให้เห็นว่าภาษากฎหมายแสดงออกถึงคุณลักษณะความเป็นวัตถุวิสัย (objective) หรือความเป็นกลาง

(24) ถ้าต่อมาผู้ต้องหา^{นั้น}*ถูกฟ้อง*เป็นจำเลยในการกระทำความผิดอาญานั้น ก็ให้รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดี^{นั้น}ได้

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237ทวิ)

(25) แต่จำเลยที่ 1 ไม่ชำระหนี้^{นี้}ในจำนวนที่เป็นหนี้^{ร่วม}ให้แก่เจ้าหนี้^{จน}สิ้นเชิง โจทก์ในฐานะลูกหนี้^{ร่วม}ก็
ยังอาจ*ถูกเจ้าหนี้เรียกให้ชำระหนี้เงินกู้*จำนวนดังกล่าวอีกได้จนกว่าหนี้จำนวนนี้จะระงับสิ้นไป ...

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4969/65)

ด้านรูปแบบโครงสร้างประโยคกรรมวาจก *ถูก* งานวิจัยนี้พบรูปแบบประโยคกรรมวาจก [*ถูก* + กริยา] ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ไม่ปรากฏผู้กระทำสูงถึงร้อยละ 93.80 (ดูตารางที่ 7) สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะเด่นด้านความเป็นวัตถุวิสัยของทำเนียบภาษากฎหมาย เนื่องจากประโยคกรรมวาจกส่วนใหญ่ที่พบในภาษากฎหมายไม่เน้นผู้กระทำ จึงไม่นิยมเอนเอียงไปด้านหนึ่งด้านใด และเมื่อเปรียบเทียบประเภทของข้อมูลกฎหมายที่ใช้

ศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้โครงสร้างประโยคกรรมวาจก [ถูก + กริยา] สูงสุด รองลงมา เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา แสดงให้เห็นว่าคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งเป็นลักษณะการใช้ภาษากฎหมายในเชิง ปฏิบัติยังคงเน้นผลการกระทำมากกว่าผู้กระทำ สะท้อนความเป็นวัตถุวิสัย เช่นเดียวกับตัวบทกฎหมายใน ประมวลกฎหมายอื่น ๆ

เมื่อประโยคกรรมวาจก ถูก ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบนามวลที่ขึ้นต้นด้วย ผู้- ปรากฏการใช้งานใน อัตราร้อยละ 30.48 รองจากประโยคกรรมวาจกที่ทำหน้าที่กริยาของประโยค (ร้อยละ 51.75) (ดูตารางที่ 6) แสดงให้เห็นว่าโครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] มีความสำคัญเช่นเดียวกับโครงสร้างประโยคกรรมวาจก [ถูก + กริยา] ในภาษากฎหมาย การใช้โครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] เช่น ผู้ถูกกระทำ ผู้ถูกกักขัง ผู้ถูกลงโทษ เป็นการหลีกเลี่ยงการระบุตัวตนของบุคคล ด้วยการสร้างสถานะทางกฎหมายให้แก่บุคคลในกระบวนการยุติธรรม เพื่อลดน้ำหนักของสถานะทางอารมณ์ของข้อความให้มีความเป็นกลาง ปราศจากอคติ สะท้อนความเป็นผล ของการกระทำมากกว่าผู้กระทำ โครงสร้างนามวล [ผู้- + ถูก + กริยา] จึงแสดงออกถึงความเป็นวัตถุวิสัย

5.1.2 ความเป็นทางการ

ความเป็นทางการ เป็นวัจนลีลาหนึ่งแสดงออกถึงการปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน รูปแบบหนึ่งที่ สามารถถ่ายทอดความเป็นทางการได้ชัดเจน คือ การใช้ศัพท์เฉพาะ ผลการวิจัยพบคำศัพท์เฉพาะที่ปรากฏ ร่วมกับคำว่า ถูก เช่น ถูกกลั่นแกล้ง ถูกบังคับคดี ถูกยึดหนังสือ ถูกกำหนดโทษ ถูกอายัด ถูกกักกัน ถูกเพิกถอน ถูกรื้อถอน ถูกห่วงเหนี่ยว ถูกห้ามอุทธรณ์ มีต้องถูกรับโทษ ถูกบอกกล่าว ถูกแจ้งการครอบครอง คำเหล่านี้ ไม่พบในชีวิตประจำวัน แต่จำกัดเฉพาะในแวดวงภาษากฎหมาย นอกจากนี้ยังพบคำศัพท์ทั่วไปที่เมื่อใช้ใน ประโยคกรรมวาจก ถูก จะกลายเป็นศัพท์ทางการเฉพาะแวดวงภาษากฎหมายเช่นกัน เช่น ถูกไล่เบี้ย โดยทั่วไป หมายถึง การเรียกร้องให้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ในภาษากฎหมาย หมายถึง สิทธิที่ผู้รับผิดชอบ มีในการเรียกร้องให้ผู้เป็นหนี้ต้นทางรับผิดชอบ

โครงสร้าง [ผู้ + ถูก + กริยา] ซึ่งไม่ระบุตัวตนที่สร้างความเป็นนิติสถานะในภาษากฎหมาย เช่น ผู้ถูกฟ้อง ผู้ถูกกระทำ ผู้ถูกกล่าวหา ยังสร้างความเป็นทางการและระยะห่างระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทาง กฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีอีกด้วย

นอกจากนี้การแสดงความเป็นทางการยังพบได้จากการปรากฏคำที่แสดงระดับของความถูกต้องและ ความสอดคล้อง ได้แก่ ถูก ถูกต้อง ถูกถ้วน และ เป็นการถูกต้อง ในภาษากฎหมายเป็นจำนวนมาก แตกต่าง จากภาษาทั่วไปที่มักใช้คำว่า ถูก หรือ ถูกต้อง เพื่อแสดงให้เห็นว่าการกระทำนั้นสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ควรเป็น แต่ในภาษากฎหมาย คำว่า ถูก ถูกต้อง ใช้ในการยืนยันการกระทำที่ถูกต้อง หมายถึง การกระทำนั้น สอดคล้องกับบทบัญญัติ ข้อกำหนดทางกฎหมาย หรือเงื่อนไขที่กำหนด นอกจากนี้ภาษาภาษายังใช้วลี เป็นการถูกต้อง ซึ่งเป็นลักษณะภาษาที่เป็นทางการ เพื่อรับรองความชอบด้วยกฎหมาย ดังตัวอย่างที่ (26)

- (26) การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใดโดยเจ้าพนักงานศาลไปยังที่อื่น นอกจากภูมิลำเนา หรือสำนักทำการงานของคู่ความหรือของบุคคลซึ่งระบุไว้ในคำคู่ความ หรือ เอกสารนั้น ให้ถือว่าเป็นการถูกต้องตามกฎหมาย

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 77)

5.1.3 การแสดงอำนาจ

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าประโยคกรรมวาจกในข้อมูลภาษากฎหมายมักไม่เน้นผู้กระทำ ประโยคกรรมวาจกที่เน้นผู้กระทำมีจำนวนน้อย และนามวลีที่แสดงผู้กระทำในประโยคกรรมวาจกมีจำนวนจำกัด ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นในตารางที่ 8 ว่าในกลุ่มตัวแทนผู้มีอำนาจทางกฎหมาย พบคำว่า ศาล ซ้ำกันเป็นจำนวนมากในข้อมูลภาษากฎหมายทุกประเภท ยังมีคำอื่น ๆ ที่พบ เช่น คำสั่งศาล เจ้าพนักงาน และหมายเรียก สิ่งเหล่านี้ต่างเป็นตัวแทนอำนาจอันน่าเกรงขามของผู้พิพากษาและกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นนามวลีผู้กระทำในประโยคกรรมวาจกจึงสามารถสะท้อนให้เห็นการแสดงอำนาจของผู้มีอำนาจทางกฎหมายได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างที่ (13) ที่นำมาแสดงอีกครั้ง

- (13) กรณีที่[ผู้เยาว์ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ]และศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองเป็นผู้อุปการะให้คำสั่งนั้นมีผลเป็นการถอนผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1569/1)

5.1.4 ความแม่นยำ

งานวิจัยนี้พบการใช้ประโยคกรรมวาจก ถูก ที่กริยากรรมในอนุประโยคตามด้วยส่วนเติมเต็มกรรม เรียกว่า โครงสร้างประโยคกรรมวาจกอ้อม (indirect passive construction) (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2554, น. 304; Prasithrathsint, 2003, p. 6) เช่น ถูกบังคับคดี ถูกขัดข้องออกจากทะเบียน ถูกคุมความประพฤติ ถูกจับตัวมา ถูกขึ้นใจ ถูกเอาตัวไป ถูกเปลี่ยนโทษ โดยส่วนเติมเต็มของกริยาในอนุประโยคอาจเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของคำนามที่เป็นประธานของประโยคกรรมวาจกอ้อม (Indrambarya, 2025, p. 35) เช่น ผู้กระทำความผิดถูกคุมความประพฤติ สามารถกล่าวเป็นประโยคกรรมวาจกตรงได้ว่า [ความประพฤติของผู้กระทำความผิด]ถูกควบคุม ประโยคกรรมวาจกอ้อมแตกต่างจากกรรมวาจกตรง (direct passive construction) ที่พบใช้โดยทั่วไป ซึ่งจะไม่ปรากฏกรรมทำกริยากรรม ลองพิจารณาตัวอย่างประโยคที่ (27)

- (27) ก. ถ้า[ผู้ครอบครองถูกแย่งการครอบครอง]โดยมิชอบด้วยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ครอบครองมีสิทธิจะได้คืนซึ่งการครอบครอง เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินดีกว่าซึ่งจะเป็นเหตุให้เรียกคืนจากผู้ครอบครองได้

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375)

ข. *ถ้า[ผู้ครอบครอง**ถูกแย้ง**]โดยมิชอบด้วยกฎหมายไซ้ร้ ท่านว่าผู้ครอบครองมีสิทธิจะได้คืนซึ่งการครอบครอง เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินดีกว่าซึ่งจะเป็นเหตุให้เรียกคืนจากผู้ครอบครองได้

ค. ถ้า[การครอบครองของผู้ถูกครอบครอง**ถูกแย้ง**]โดยมิชอบด้วยกฎหมายไซ้ร้ ท่านว่าผู้ครอบครองมีสิทธิจะได้คืนซึ่งการครอบครอง เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินดีกว่าซึ่งจะเป็นเหตุให้เรียกคืนจากผู้ครอบครองได้

ในตัวอย่างที่ (27ก) **ผู้ครอบครองถูกแย้งการครอบครอง** เป็นการใช้ประโยคกรรมวาจกอ้อม เพื่อเน้นว่าเกิดอะไรขึ้นกับผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สิน การระบุส่วนเติมเต็มกรรม **การครอบครอง** ของกริยากรรม **แย้ง** ทำให้ได้ใจความสมบูรณ์ และชัดเจน หากตัดส่วนเติมเต็ม **การครอบครอง** ใน (27ข) ทำให้ใจความขาดหายไป ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจได้ว่า ผู้ครอบครองถูกแย้งอะไรไป ประโยคจึงไม่เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ หากปรับประโยค (27ก) เป็นประโยคกรรมวาจกตรง **การครอบครองของผู้ถูกครอบครองถูกแย้ง** ใน (27ค) กลับทำให้ประโยคเพิ่มความซับซ้อน และเข้าใจยากจากความซับซ้อนของนามวลีที่ทำหน้าที่ประธานในประโยคกรรมวาจก และคำว่า **ครอบครอง** ที่ซ้ำสองครั้งในโครงสร้างต่างกัน ดังนั้นการเลือกใช้ประโยคกรรมวาจกอ้อมในภาษากฎหมายจึงสามารถให้ความหมายที่ชัดเจนและแม่นยำ

5.1.5 ความแจ่มชัดและความซับซ้อน

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ (2558, น. 46, 55) พบว่าคณานุกรมประโยคเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่แสดงความแจ่มชัด ในขณะเดียวกันนักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาภาษากฎหมาย (พิมพา จิตตประสาธศิลป์, 2548; สุธาสนิ ปิยพสุนทรา, 2556; สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ, 2558) ต่างเห็นพ้องกันว่าคณานุกรมประโยคแสดงความซับซ้อนในภาษากฎหมาย งานวิจัยนี้พบว่าการปรากฏร่วมกับประโยคกรรมวาจก เช่น **วัน[ที่[ถูกฟ้องร้อง]]ผู้ต้องหา[ซึ่ง[ถูกควบคุม]]** ทำให้ประโยคซับซ้อนมากขึ้น แม้ว่าคณานุกรมประโยคจะครอบคลุมความหมายที่ชัดเจนและสะท้อนความแจ่มชัดในตัวภาษา แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของภาษากฎหมาย

จากการที่พบการใช้ประโยคกรรมวาจกในคณานุกรมประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ มากที่สุด และคณานุกรมประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้น้อยที่สุด (ดูตารางที่ 9) แสดงให้เห็นว่าภาษากฎหมายหลีกเลี่ยงการลดรูปทางโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่อาจส่งผลต่อความชัดเจน โดยคงไว้ในส่วนที่สื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น ในโครงสร้างคณานุกรมประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ นามวลี **ผู้ [ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลสาบสูญ]** สามารถสื่อให้เข้าใจว่ากล่าวถึงบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลสาบสูญ ต่างจากโครงสร้างคณานุกรมประโยคที่มีตัวบ่งชี้ในวลี **คำสั่ง [ที่ถูกยก]** ไม่สามารถตัดตัวบ่งชี้คณานุกรมประโยค ที่ ออกให้เป็น ***คำสั่ง [ถูกยก]** ได้เนื่องจากหากตัดออกจะทำให้เกิดความสับสนว่าข้อความข้างต้นเป็นประโยคหรือนามวลีและไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจตรงกันได้ ซึ่งจะขัดต่อหลักการใช้ภาษากฎหมาย ที่จำเป็นต้องแจ่มชัด เข้าใจง่าย ดังนั้นประโยคกรรมวาจกที่เป็นส่วนหนึ่งของคณานุกรมประโยคชยายนามวลีสามารถแสดงถึงความแจ่มชัดในภาษากฎหมายที่ต้องแลกด้วยความซับซ้อนของภาษากฎหมาย

5.2 ลักษณะเฉพาะตามประเภทกฎหมาย

5.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผลการวิเคราะห์คำว่า *ถูก* ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้อง พบว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีสัดส่วนการใช้คำว่า *ถูกต้อง* สูงสุด (ร้อยละ 41.50) และต่ำสุด (ร้อยละ 0.68) ในประมวลกฎหมายอาญา (ดูตารางที่ 5) แตกต่างจากประมวลกฎหมายอื่นและคำพิพากษาศาลฎีกาที่ปรากฏการใช้คำว่า *ถูก* ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของประมวลกฎหมายอาญาที่เน้นการพิจารณาความผิดและกำหนดบทลงโทษมากกว่าการรับรองความถูกต้อง นอกจากนี้การใช้คำว่า *ถูกต้อง* ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังแสดงให้เห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มุ่งเน้นการรับรองและยืนยันความถูกต้องที่ชอบด้วยกฎหมาย ในทำนองเดียวกันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มุ่งเน้นการตรวจสอบความถูกต้องซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาคดี ดังนั้นคำว่า *ถูกต้อง* ในภาษากฎหมายจึงเป็นการยืนยันและรับรองว่าการกระทำหรือเอกสารนั้นเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การพบคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามและการละเมิด และ กริยาการใช้สิทธิ์และระงับสิทธิ์สะท้อนลักษณะของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในฐานะกฎหมายที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคล ทรัพย์สิน และปัญญา

5.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] พบการปรากฏอย่างเด่นชัดในอัตราร้อยละ 30.48 ของโครงสร้างที่ประโยคกรรมวาจก *ถูก* ทั้งหมด (ดูตารางที่ 6) และพบมากที่สุดในการประมวลกฎหมายอาญา (ร้อยละ 10.95) ทั้งยังมีความหลากหลายของกริยาที่ปรากฏซ้ำๆ กัน เช่น *ผู้กระทำ* 20 ครั้ง *ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว* 7 ครั้ง *ผู้ถูกกักขัง* 6 ครั้ง เพื่อระบุสถานะและบทบาทของบุคคลทางกฎหมายโดยการอธิบายลักษณะของผู้เสียหาย หรือ ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด ความถี่และลักษณะโครงสร้างนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะเด่นของประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดข้อบังคับเพื่อควบคุมและลงโทษการกระทำความผิด นามวลีในโครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] นี้จึงใช้เพื่อระบุบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญา ทั้งฝ่ายผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายโดยไม่ต้องเปิดเผยชื่อตัวบุคคล เป็นการให้ความสำคัญต่อการระบุความผิดและคุ้มครองสิทธิของผู้เกี่ยวข้องในคราวเดียวกัน

ผลการจัดหมวดหมู่กริยาพบกริยาที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามและละเมิดสิทธิ์ กริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี และกริยาเกี่ยวกับการพิพากษาและลงโทษ สะท้อนให้เห็นลักษณะของกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติการกระทำความผิดและบทลงโทษผู้กระทำความผิด

5.2.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้กริยากลุ่มเดียวกันคือกริยาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการใช้กริยาที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้สิทธิ์และระงับสิทธิ์

ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับประมวลกฎหมายอาญาในการใช้กริยาที่เกี่ยวกับการพิพากษาและบทลงโทษ

5.2.4 คำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาเป็นภาษากฎหมายที่ใช้โครงสร้างประโยคกรรมวาจกน้อยที่สุด และใช้โครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] มากที่สุดโดยการซ้ำคำเพียงคำเดียว ได้แก่ *ผู้ถูกฟ้องคดี* สูงถึง 107 ครั้ง จากข้อมูลคำวินิจฉัยศาลฎีกาและคำพิพากษาศาลฎีการวมจำนวน 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 16.98 ของการปรากฏ *ถูก* ในฐานะตัวบ่งชี้กรรมวาจกทั้งหมด ส่งผลให้โครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] พบสูงสุดในคำพิพากษาศาลฎีกา อย่างไรก็ตาม โครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] ไม่ใช่ลักษณะเด่นของคำพิพากษาศาลฎีกาโดยตรง แต่อัตราความถี่สูงในการปรากฏนามวลี *ผู้ถูกฟ้องคดี* ในคำพิพากษาศาลฎีกา แสดงให้เห็นว่า *ผู้ถูกฟ้องคดี* เป็นคำศัพท์เฉพาะในภาษากฎหมาย เป็นถ้อยคำสำนวนที่ปรากฏเป็นแบบแผนในการเขียนคำพิพากษาศาลฎีกาเพื่อใช้ในการกล่าวถึงคู่ความฝ่ายจำเลยอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะใช้คำเดิมซ้ำทุกครั้ง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความถี่สูงของนามวลี *ผู้ถูกฟ้องคดี* ในโครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] แสดงให้เห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกามีรูปแบบในการเขียนสำนวนในคดีที่เป็นแบบแผนชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนการบรรยายข้อเท็จจริงและการตัดสินของผู้พิพากษา

กริยาที่ใช้ในคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นกริยาที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีและการบังคับใช้สิทธิ์หรือระงับสิทธิ์ แสดงให้เห็นการทำงานของศาลฎีกาในการปฏิบัติจริงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีและข้อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ์ของประชาชน สอดคล้องกับ วรรณวนิช อรุณฤกษ์ (2559) ที่พบการใช้สำนวนที่บ่งชี้การแสดงความผิด กระบวนการดำเนินคดี คุณพินิจของศาล และการตัดสินลงโทษ

อภิปรายผลการศึกษา

1. การปรากฏตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* และการไม่ปรากฏตัวบ่งชี้กรรมวาจก *โดน* ในภาษากฎหมาย

งานวิจัยนี้พบการใช้ตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* เช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีต แม่ว่านักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาลักษณะภาษากฎหมายผ่านรูปภาษา (นันทชนัน นาถประทาน, 2555, น. 16; สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ, 2558, น. 105; วรรณวนิช อรุณฤกษ์, 2565, น. 59) จะรายงานการพบตัวบ่งชี้ *ถูก* และ *ได้รับ* ในประโยคกรรมวาจก แต่ไม่มีงานใดกล่าวถึงการไม่ปรากฏตัวบ่งชี้กรรมวาจก *โดน* มาก่อน งานวิจัยนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่าการปรากฏตัวบ่งชี้ *ถูก* และการไม่ปรากฏ *โดน* ในภาษากฎหมายเป็นหลักฐานที่มีคุณค่า ตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* สามารถแสดงให้เห็นคุณลักษณะภาษากฎหมายที่มุ่งสะท้อนความเป็นกลางและความเป็นทางการ ปราศจากอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ เช่น *ถูกข่มขู่* *ถูกลงโทษ* และหลีกเลี่ยงตัวบ่งชี้ *โดน* ซึ่งเกี่ยวพันกับการแสดงอารมณ์ร่วมต่อเหตุการณ์ และการแสดงทัศนคติเชิงลบต่อเหตุการณ์

2. ความเป็นวัตถุวิสัย

ภาษากฎหมายแสดงความโดดเด่นด้านความเป็นวัตถุวิสัย ด้วยทุกองค์ประกอบของความเป็นประโยคกรรมวาจก ไม่ว่าจะเป็นตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* ที่แสดงความเป็นกลาง และโครงสร้างประโยคกรรมวาจกแบบไม่เน้นผู้กระทำที่แสดงถึงการเน้นผลของการกระทำมากกว่าผู้กระทำ ซึ่งสอดคล้องกับสรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ (2558, น. 107) ที่พบว่าประโยคกรรมวาจกและนามวลีแปลงแสดงออกถึงความเป็นวัตถุวิสัยในภาษากฎหมาย เนื่องจากปรากฏมากที่สุด เมื่อเทียบกับทำเนียบภาษาวิชาการ ภาษาสื่อ และภาษาการเมือง โดยนามวลีแปลงปรากฏมากกว่าภาษาวิชาการ

งานวิจัยที่ศึกษาภาษากฎหมาย (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และคณะ, 2558, น. 107; สุกัญญา สุวิทยะรัตน์, 2553, น. 118-121, 124) พบการใช้นามวลีแปลงเป็นจำนวนมากในภาษากฎหมาย เช่น *การนับอายุของบุคคล การจัดขึ้นทะเบียน การปลอมปน* อย่างไรก็ตาม ไม่มีงานใดกล่าวถึงหรือยกตัวอย่างการพบนามวลีแปลงที่เกิดจากการแปลงจากประโยคกรรมวาจก เช่น *การถูกจับกุม* จึงอนุมานได้ว่าอาจมีจำนวนน้อยมากหรือไม่ปรากฏในข้อมูลงานวิจัยในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับการพบนามวลีแปลงด้วยหน่วยคำเต็มหน้า *การ-* จำนวนจำกัดในงานวิจัยนี้ อาจด้วยสาเหตุที่ประโยคกรรมวาจกมีความซับซ้อน และประโยคกรรมวาจกที่ไม่เน้นผู้กระทำสามารถแสดงความเป็นวัตถุวิสัยและผลของการกระทำในภาษากฎหมายได้อย่างชัดเจน การสร้างนามวลีแปลงจากประโยคกรรมวาจกย่อมเป็นการเพิ่มความซับซ้อนทางโครงสร้างภาษาที่อาจทำให้เข้าใจได้ยากขึ้นโดยไม่จำเป็น

3. โครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา]

การวิเคราะห์ คำว่า *ผู้* ในโครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] ให้เป็นหน่วยคำเต็มหน้า *ผู้-* ที่แปลงกริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วย *ถูก* เป็นคำนาม ในโครงสร้างนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] เพื่อแสดงนิติสถานะของบุคคลในภาษากฎหมาย จากการปรากฏด้วยความถี่สูง เป็นข้อค้นพบใหม่ ที่สอดคล้องกับ การวิเคราะห์ *ผู้-* เป็นหน่วยคำเต็มหน้าที่ตามด้วยกริยา ในคำว่า *ผู้จัดการ ผู้ชม ผู้บริหาร* ในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2554, น. 175-176) และสอดคล้องกับ ประภารัตน์ พรหมประภากร (2539, น. 32) ที่วิเคราะห์ให้ *ผู้* ที่ตามด้วยกริยาวลีเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่เปลี่ยนเป็นกริยาวลีเป็นนามวลีแปลง เช่น *ผู้เขียน ผู้เป็นบิดาของสม และ ผู้มารับประทานอาหารกลางวัน*

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้เห็นต่างจากประภารัตน์ พรหมประภากร (2539, น. 32) ซึ่งจัดให้โครงสร้าง *ผู้-* ที่ตามด้วยกริยาวลีเป็นนามวลีแปลงทั้งหมด งานวิจัยนี้แยกแยะและแสดงความแตกต่างด้านโครงสร้างของนามวลี [ผู้- + ถูก + กริยา] ที่แสดงนิติสถานะของบุคคลออกจากคุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน โครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] เป็นนามวลี (แปลง) ให้ความหมายเฉพาะทาง ปรากฏด้วยความถี่สูง มีลักษณะสั้นและกระชับ มีนิยามที่ชัดเจนในภาษากฎหมาย ประกอบด้วย คำประธาน *ผู้-* ตามด้วยคำกริยา *ถูก* และตามด้วยคำกริยา เพื่อให้ความหมายว่าเป็นบุคคลที่ทำกริยาดังกล่าวมีสถานะแห่งการกระทำทางกฎหมาย เช่น *ผู้ถูกระทำ ผู้ถูกฟ้อง* เป็นการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2554,

น. 175) แตกต่างจากประโยคคุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการบรรยายเหตุการณ์ ประกอบด้วยกริยา และส่วนเติมเต็มต่าง ๆ ดังตัวอย่างที่ (28) และ (29)

- (28) เมื่อบุคคลผู้[[ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลสาบสูญ]] นั้นเองหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาล และพิสูจนได้ว่าบุคคลผู้[[ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลสาบสูญ]] นั้นยังคงมีชีวิตอยู่ก็ดีหรือว่าตายในเวลาอื่นผิดไปจากเวลาดังระบุไว้ในมาตรา 62 ก็ดี ให้ศาลสั่งถอนคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญนั้น ...

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 63)

- (29) ในกรณีหมั้นประมาท ถ้าผู้ [[ถูกหาว่ากระทำความผิด]] พิสูจนได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมั้นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ...

(ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 330)

ตัวอย่างที่ (28) เป็นประโยคกรรมวาจกที่เน้นผู้กระทำ ส่วนตัวอย่างที่ (29) เป็นประโยคที่ไม่เน้นผู้กระทำ คำกริยา สั่ง ในตัวอย่างที่ (28) และ คำกริยา หา ในตัวอย่างที่ (29) ตามด้วยส่วนเติมเต็มกริยาที่มีตัวนำ ให้ และ ว่า ตามลำดับ เพื่อบรรยายเหตุการณ์หรือผลการกระทำ มากกว่าการระบุสถานะทางกฎหมายของบุคคล จึงเป็นตัวอย่างการใช้ประโยคกรรมวาจกในคุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ในภาษากฎหมาย

4. โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของศัพท์เฉพาะวงการ กฎหมายเรียก

วลี กฎหมายเรียก เป็นศัพท์เฉพาะวงการ ที่น่าสนใจด้วยความซับซ้อนทางโครงสร้าง คำว่า หมายเรียก เป็นคำประสม ประกอบด้วยคำว่า หมาย และ เรียก มีความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ว่า ‘หนังสือสั่งการของเจ้าพนักงานหรือศาลเรียกให้บุคคลมาพบหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง’ ในภาษากฎหมาย หมายเรียก มีทั้งคำนาม (เช่น ขอหมายเรียก) และคำกริยา (เช่น ศาลมีอำนาจที่จะหมายเรียกพนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาศาล) เมื่อปรากฏร่วมกับ ถูก ในวลี กฎหมายเรียก และ ถูกศาลหมายเรียก ในภาษากฎหมาย ปรากฏใน 2 โครงสร้างใหญ่ คือ ประโยคกรรมวาจก ถูก [ถูก + ผู้กระทำ + กริยา] และ ถูก ตามด้วยคำนาม [ถูก + หมายเรียก] ดังนี้

1) โครงสร้างกรรมวาจกที่ปรากฏผู้กระทำ [ถูก + ผู้กระทำ + กริยา] ในโครงสร้างนี้ พบการใช้คำว่า หมายเรียก ทั้งที่เป็นคำกริยา และคำนาม โดยในตัวอย่างที่ (30) และ (31) คำว่า หมายเรียก เป็นคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับ ถูก โดยปรากฏผู้กระทำที่มีอำนาจ คือ ศาล

- (30) ถ้าผู้ขายถูกศาลหมายเรียกให้เข้ามาในคดีและไม่ยอมเข้าว่าคดีร่วมเป็นจำเลยหรือร่วมเป็นโจทก์กับ
[ถูก+ศาล+กริยา หมายเรียก]
ผู้ซื้อไซ้ ท่านว่าผู้ขายคงต้องรับผิดชอบ

(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 482)

- (31) ถ้าบุคคลที่**ถูกศาลหมายเรียก**นั้น ยินยอมรับเข้ามาเป็นคู่ความแทนผู้มรณะ ให้ศาลจดยางาน

[ถูก+ศาล+กรียา หมายเรียก]

พิสดารไว้และดำเนินคดีต่อไป

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 44)

ในตัวอย่างที่ (32) และ (33) คำว่า **หมายเรียก** เป็นคำนามผู้กระทำ เป็นตัวแทนอำนาจของกฎหมาย ในโครงสร้างประโยคกรรมวาจก ซึ่งมี **ให้** เป็นกริยาที่ปรากฏร่วมกับ **ถูก**

- (32) 3) ด้วย**กฎหมายเรียกให้**เข้ามาในคดี

[ถูก+หมายเรียก+กรียา ให้]

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57)

- (33) เมื่อได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว ถ้ามีข้อเกี่ยวข้องกับคดี เป็นปัญหาจะต้องวินิจฉัยในระหว่างผู้ร้อง สอดกับคู่ความฝ่ายที่ตนเข้ามาร่วม หรือที่ตน**กฎหมายเรียกให้**เข้ามาร่วม

[ถูก+หมายเรียก+ให้]

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 58)

- 2) โครงสร้าง **ถูก** ตามด้วยคำนาม [**ถูก + หมายเรียก**] ให้ความหมายว่า สอดคล้องกับ**หมายเรียก** ตรงกับ**หมายเรียก** ปรากฏเพียงครั้งเดียวในตัวอย่างที่ (7)

- (7) **หมายเรียก**บุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ **กฎหมายเรียก** ไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย [ถูก+นาม หมายเรียก]

(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132)

ตัวอย่างที่ (7) เป็นตัวอย่างเดียวในโครงสร้างนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานโครงสร้างนี้ว่าอาจเกิดการกลายเป็นไวยากรณ์ จากความซับซ้อนทางโครงสร้างของประโยคกรรมวาจก [**ถูก + ผู้กระทำ + กริยา**] และความเข้าใจโดยนัยทาง บริบทกฎหมายของคำว่า **หมายเรียก** ที่ให้ความหมายว่า เป็นคำสั่งที่เรียกให้มาพบ ทำให้เกิดการละหรือตัด คำกริยาที่เป็นส่วนเติมเต็มของ **ถูก** เช่น กริยา **ให้มา** ออก สันนิษฐานว่าประโยคตั้งต้นอาจเป็นโครงสร้าง ประโยคกรรมวาจกใน (34)

- (34) **หมายเรียก**บุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ **กฎหมายเรียก(ให้มา)** ไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติ [ถูก+หมายเรียก+กริยา ให้]

ตามหมาย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โครงสร้างตัวอย่างที่ (7) ตามโครงสร้างที่พบ และบรรจุ [ถูก + หมายเรียก] ในโครงสร้าง [ถูก + คำนาม] ซึ่งให้ความหมายว่า ‘สอดคล้องกับ ตรงกับ’ เช่นเดียวกับ คำว่า ถูก เปรียบ และคำว่า ถูกกฎหมาย ที่พบในบริบทอื่นแต่ไม่พบในภาษากฎหมาย

ศัพท์เฉพาะวงการ คำว่า หมายเรียก และ ถูกหมายเรียก นี้ ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ไม่พบการปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเน้นการพิพากษาและลงโทษ แสดงให้เห็นว่าเป็นศัพท์ที่ใช้เฉพาะในขั้นตอนการดำเนินคดีเท่านั้น

5. ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้อาจมีการซ้ำซ้อนเนื่องจากไม่ได้ควบคุม duplicate content ของเนื้อหา กฎหมาย ซึ่งอาจทำให้ความถี่ที่รายงานสูงกว่าความเป็นจริง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเก็บข้อมูลจากประมวลกฎหมายในอนาคตจึงควรควบคุมข้อจำกัดดังกล่าว แต่สิ่งที่สำคัญคือลักษณะและรูปแบบการใช้คำว่า ถูก ที่พบในแต่ละประเภทกฎหมายยังคงสะท้อนคุณลักษณะเด่นของภาษากฎหมายได้อย่างชัดเจน เช่น การพบคำว่า ถูก ในโครงสร้างประโยคกรรมวาจก (1.6 ต่อพันคำ) มากกว่า ถูก ที่ให้ความหมายแสดงระดับของความถูกต้อง (0.37 ต่อพันคำ) แสดงให้เห็นว่าภาษาภาษานำเน้นการบรรยายผลลัพธ์ของการกระทำมากกว่าประเมินความผิด นอกจากนี้การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้ ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้องมากกว่ากฎหมายประเภทอื่น (0.54 ต่อพันคำ และ 0.46 ต่อพันคำ ตามลำดับ ในขณะที่ประมวลกฎหมายอาญาแทบไม่ปรากฏการใช้ ถูก ที่แสดงระดับความถูกต้อง (0.02 ต่อพันคำ) แสดงให้เห็นว่ารูปภาษาสามารถสะท้อนบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของกฎหมายแต่ละประเภท นอกจากนี้กริยาเฉพาะที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ถูก เช่น ถูกอายัด ถูกเพิกถอน และถูกบังคับคดี ยังแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาษาภาษานำที่แตกต่างจากลักษณะภาษาทั่วไปอีกด้วย

6. การนำไปประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยนี้สามารถสร้างความตระหนักด้านการใช้ประโยคกรรมวาจกเพื่อเน้นผลของการกระทำ และสถานะทางกฎหมายของบุคคลที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ร่างกฎหมายและผู้ใช้ภาษาภาษานำในเชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัยในด้านโครงสร้างประโยคกรรมวาจกยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสื่อการสอนภาษาไทย และภาษาภาษานำให้แก่ผู้เรียนภาษาไทยหรือนักศึกษาภาษาภาษานำ ให้เข้าใจลักษณะเฉพาะของภาษาภาษานำไทยที่แตกต่างจากภาษาทั่วไป และเลือกใช้ประโยคกรรมวาจกอย่างสมดุล

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ต่อยอดในการพัฒนาระบบประมวลผลภาษาธรรมชาติ ทั้งด้านการพัฒนาลังข้อมูลภาษาภาษานำไทยที่บรรจุการกำกับเชิงวากยสัมพันธ์ เช่น [ถูก + กริยา] การสนับสนุนการพัฒนาระบบแปลกฎหมายอัตโนมัติ เช่น คำว่า ผู้ถูกฟ้องคดี ต้องให้ความหมายภาษาอังกฤษว่า ‘defendant’ การพัฒนาระบบสืบค้นศัพท์ภาษาภาษานำที่แม่นยำ เช่น ผู้ถูกกล่าวหา ควรถูกจัดหมวดหมู่ใน

กลุ่มคำที่มีสถานะเป็นผู้ถูกกระทำ การพัฒนาระบบสรุปความอัตโนมัติ ซึ่งจะสรุปความโดยเน้นผลของการกระทำเป็นหลัก และพัฒนาระบบตรวจสอบลักษณะโครงสร้างภาษากฎหมายอัตโนมัติที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการใช้คำว่า *ถูก* และประโยคกรรมวาจกในภาษากฎหมายอีกด้วย

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยนี้พบการใช้คำว่า *ถูก* ในภาษากฎหมาย 2 ลักษณะคือ 1) *ถูก* ที่แสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้อง และ 2) *ถูก* ที่เป็นตัวบ่งชี้กรรมวาจก โดยพบการใช้ *ถูก* ในฐานะตัวบ่งชี้กรรมวาจกมากที่สุด

คำว่า *ถูก* เป็นตัวบ่งชี้กรรมวาจกที่สะท้อนความเป็นกลางและปรากฏในภาษากฎหมายทุกประเภท ผลการวิจัยพบโครงสร้างประโยคกรรมวาจก 3 โครงสร้าง โดยโครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่ไม่ปรากฏผู้กระทำ [*ถูก* + กริยา] เป็นโครงสร้างที่พบมากที่สุดในภาษากฎหมาย แสดงถึงการเน้นผลลัพธ์ของการกระทำมากกว่าผู้กระทำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเป็นวัตถุวิสัยของภาษากฎหมาย รองลงมาเป็นโครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่มีผู้กระทำ [*ถูก* + ผู้กระทำ + กริยากรรม] โดยพบการใช้นามวลีกลุ่มผู้มีอำนาจทางกฎหมายมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นการแสดงอำนาจของผู้มีอำนาจทางกฎหมาย ส่วนประโยคกรรมวาจก [*ถูก* + กริยา + โดย + ผู้กระทำ] พบเพียงจำนวนเล็กน้อย อีกทั้งโครงสร้างส่วนประกอบนามวลี [*ผู้- + ถูก + กริยา*] ใช้ในประมวลกฎหมายอาญามากที่สุดเพื่อระบุนิติสถานะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้กรรมวาจกในภาษากฎหมาย สามารถแบ่งเป็น 4 กลุ่มตามความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กริยาเกี่ยวกับการคุกคามและละเมิดสิทธิ กริยาเกี่ยวกับการดำเนินคดี กริยาเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิ์และระงับสิทธิ์ และ กริยาเกี่ยวกับการพิพาทและการลงโทษ

ผลการศึกษาพบว่า *ถูก* สามารถสะท้อนลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมาย ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีลักษณะเด่นด้านการควบคุมการใช้สิทธิ์และการระงับข้อพิพาท จึงใช้ *ถูก* ที่แสดงระดับความถูกต้องมากที่สุด เพื่อเน้นการยืนยันความถูกต้องของการกระทำและเอกสาร และใช้กริยาที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามและการละเมิดสิทธิ์ และกริยาเกี่ยวกับบังคับใช้สิทธิ์และระงับสิทธิ์เป็นหลัก ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความผิดทางอาญาและบทลงโทษจึงใช้กริยาเกี่ยวกับการคุกคามและละเมิดสิทธิ์ และกริยาเกี่ยวกับการพิพาทและการลงโทษเป็นหลัก ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับวิธีดำเนินการเพื่อคุ้มครอง บังคับ หรือระงับการใช้สิทธิ์ของบุคคล และการดำเนินการเพื่อนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ ประมวลกฎหมายทั้งสองจึงมีการใช้กริยาเกี่ยวกับวิธีการในการดำเนินคดี แต่แตกต่างกันที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเน้นการใช้กริยาเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิ์และระงับสิทธิ์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้กริยาเกี่ยวกับการพิพาทและการลงโทษ คำพิพากษาศาลฎีกาเน้นแบบแผนในการบรรยายข้อเท็จจริงและการตัดสิน

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของภาษากฎหมายจากรูปโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า *ถูก* มีดังนี้

ความเป็นวัตถุวิสัย เป็นลักษณะเด่นที่พบในรูปภาษา 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ตัวบ่งชี้กรรมวาจก *ถูก* ซึ่งสามารถปรากฏได้กับกริยาทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นกริยาเชิงบวก เชิงกลาง หรือเชิงลบ 2) โครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่ไม่ปรากฏผู้กระทำในรูปแบบ [ถูก + กริยา] ที่พบมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการเน้นผลการกระทำหรือเหตุการณ์มากกว่าผู้กระทำในภาษากฎหมาย 3) โครงสร้าง [ผู้- + ถูก + กริยา] แสดงให้เห็นการจำแนกสถานะทางกฎหมายให้แก่บุคคลในกระบวนการยุติธรรมด้วยการอธิบายลักษณะของการกระทำของบุคคลโดยไม่ต้องระบุตัวตนของบุคคล ทำให้ปราศจากความอคติ

ความเป็นทางการ พบในศัพท์เฉพาะทางภาษากฎหมายที่ปรากฏในโครงสร้างประโยคกรรมวาจก เช่น *ถูกเพิกถอน ถูกกลั่นแกล้ง* เป็นความถูกต้อง และโครงสร้าง [ผู้ + ถูก + กริยา] ซึ่งไม่ระบุตัวตน สร้างระยะห่างให้แก่เจ้าหน้าที่ทางหน่วยงานทางกฎหมายและบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี

การแสดงอำนาจ ปรากฏในโครงสร้างประโยคกรรมวาจก [ถูก + ผู้กระทำ + กริยา] กรณีที่นามวลีผู้กระทำเป็นกลุ่มตัวแทนผู้มีอำนาจทางกฎหมาย เช่น *ถูกศาลสั่งให้..* ซึ่งสะท้อนให้เห็นอำนาจทางกฎหมายของผู้มีอำนาจ

ความแม่นยำ พบในโครงสร้างประโยคกรรมวาจกอ้อม [ถูก + กริยา + กรรม] ที่ไม่สามารถตัดส่วนเติมเต็มที่เป็นกรรมออกจากโครงสร้างประโยคกรรมวาจกได้ จำเป็นต้องคงไว้เพื่อความสมบูรณ์ของความหมายของคำ เช่น *ถูกแจ้งการครอบครอง*

ความแจ่มชัดและความซับซ้อน พบในโครงสร้างประโยคกรรมวาจกที่ปรากฏในคณานุกรมประโยค [ที่ _ + ถูก + กริยา] เพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วน จึงปรากฏประโยคที่มีความซับซ้อนในรูปแบบคณานุกรมประโยค เช่น *คู่สมรสที่ถูกอ้างว่าเป็นคนวิกลจริต*

กล่าวโดยสรุป คำว่า *ถูก* มีบทบาทสำคัญในภาษากฎหมาย ทั้งในการแสดงระดับความถูกต้องและความสอดคล้อง การยืนยันความถูกต้องของเอกสารและการกระทำตามบริบทกฎหมาย การเป็นตัวบ่งชี้กรรมวาจกที่เน้นผลของการกระทำ และการแสดงสถานะทางกฎหมายด้วยโครงสร้าง [ผู้ + ถูก + กริยา] การใช้คำนี้สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายในด้านความเป็นวัตถุวิสัย ความเป็นทางการ การแสดงอำนาจ ความแม่นยำ และความแจ่มชัดและความซับซ้อน

การกำหนดให้นักกฎหมายใช้ลีลาการเขียนที่สั้น กระชับรัดกุม แม่นยำ (ธานินทร์ กรียวิเชียร, 2539; Haigh, 2009) สร้างความตระหนักในการใช้ภาษาแก่นักกฎหมายจากรุ่นสู่รุ่น การศึกษาภาษากฎหมายจากประมวลกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา นี้ แสดงให้เห็นการใช้ *ถูก* และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับประโยคกรรมวาจก *ถูก* อย่างเป็นระบบและมีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในภาษากฎหมาย

งานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้สอนภาษาไทยและภาษากฎหมายไทย รวมทั้งพัฒนาต่อยอดด้านประมวลผลภาษาธรรมชาติ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้อุทิศแด่ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษากฎหมายไทย ผู้บุกเบิกการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษากฎหมาย และริเริ่มสร้างความตระหนักรู้ด้านการใช้ภาษาไทยที่เหมาะสมในการเขียนภาษากฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กฤตกา ผลเกิด. (2546). *การศึกษาวรรณคดีของประมวลกฎหมายอาญา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/4402>
- ดุสิตกรณ กณต์แสง. (2537). *การวิเคราะห์การนิยามศัพท์ภาษากฎหมาย : กฎหมายมรดกและครอบครัว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. Thammasat University Digital Collections. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:119380
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2539). *ภาษากฎหมายไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.บุญ อินทร์มรรย. โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- นันทชน นานประทาน. (2555). การเว้นระยะห่างจากผู้ฟังหรือผู้อ่านในภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 19(2), 1–23.
- ประภารัตน์ พรหมปากร. (2539). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงของคตินานุประโยคในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.1996.2116>
- พิมพ์ จิตตประสาธศิลป์. (2548). *การศึกษาลักษณะภาษาในกฎหมายไทย : ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. Thammasat University Digital Collections. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:114189
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. <https://dictionary.orst.go.th/>
- วรรณวนิช อรุณฤกษ์. (2559). *ลักษณะภาษา รูปแบบและเนื้อหาในคำพิพากษาของศาลทหารสูงสุด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. Thammasat University Digital Collections. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:90245
- วรรณวนิช อรุณฤกษ์. (2565). ประโยคในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย. *วารสารสหวิทยาการ*, 19(2), 40–70.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารศาลฎีกา. (2565). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4969/2565*. <http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสทศ. (2565). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5003/2565.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2566). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3031/2566.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2527/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2528/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4765/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4836/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5307/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6067/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8084/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำวินิจฉัยที่ 57/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำวินิจฉัยที่ 68/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสทศ. (2567). คำวินิจฉัยที่ 72/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2567). คำวินิจฉัยที่ 77/2567.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2568). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 44/2568.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2568). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 345/2568.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสททท. (2568). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1750/2568.

<http://deka.supremecourt.or.th/>

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2557). การแสดงอำนาจในภาษากฎหมายไทยผ่านการใช้รูปแบบภาษาที่ซับซ้อน. ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บ.ก.), *ภาษากับอำนาจ : บทความจากการประชุมวิชาการ* (น. 1-46). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, นัทรชนัน นาถประทาน และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2558). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ *โครงการภาษาแห่งอำนาจ : โครงการย่อยที่ 1 การวิเคราะห์วจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*.

<https://www.dgr.go.th/law/th/newsAll/405/9307>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2563). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง*.

<https://jla.coj.go.th/th/content/category/detail/id/4/cid/1560/iid/10978/>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). *ประมวลกฎหมายอาญา*.

<https://jla.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/113/iid/121230>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2565). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์*.

<https://jla.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/112/iid/121227>

สุกัญญา สุวิทย์รัตน์. (2553). *ภาษาในกฎหมายลักษณะอาญา กับ ประมวลกฎหมายอาญา : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบต่างสมัย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2010.2093>

สุธาสนี ปิยพสุนทรา. (2556). ประโยคกรรมและประโยคซ้อนในทำเนียบภาษาวิชาการ ภาษาการเมือง ภาษากฎหมาย และภาษาสื่อ. *วรรณวิทัศน์*, 13(1), 115-139.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กิติมา อินทร์มพรรย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ. (2554). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ *โครงการไวยากรณ์ไทยฉบับครอบคลุมภาษาย่อย เล่มที่ 1 เรื่องไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (1998). *Corpus linguistics: Investigating language structure and use*. Cambridge University Press.

Bulatovic, V. (2013). Legal language: The passive voice myth. *Journal of English for Specific Purposes at Tertiary Level*, 1(1), 93-112. <https://www.researchgate.net/publication/323279619>

Haigh, R. (2009). *Legal English* (2nd ed.). Routledge.

Indrambarya, K. (2025). Thai passive markers in adversative and non-adversative passives in speakers of different ages. *JSEALS*, 18, 18-45.

- McEnery, T., & Hardie, A. (2012). *Corpus linguistics: Method, theory and practice*. Cambridge University Press.
- Prasithrathsint, A. (2001). The establishment of the neutral passive and the persistence of the adversative passive in Thai. *Manusya: Journal of Humanities*, 4(2), 77–88.
- Prasithrathsint, A. (2003). A typological approach to passive in Thai. *Manusya: Journal of Humanities*, 6(1), 2–17.
- Prasithrathsint, A. (2006). Development of Thùuk passive marker in Thai. In W. Abraham & L. Leisio (Eds.), *Passivization and typology: Form and function* (pp. 115–131). John Benjamins Publishing Company.
- Rungrojsuwan, S. (2015). Endcoding accuracy in Thai court judgements. *Manusya: Journal of Humanities, Special Issue No. 21*, 60–69.